DOCUMENT RESUME

ED 289 372 FL 017 086

TITLE Ghid Pentru Stabilirea Romanilor in Statele Unite = Resettlement Guide, Romanian. A Guide for Refugees Resettling in the United States.
INSTITUTION Center for Applied Linguistics, Washington, D.C.
SPONS AGENCY Department of State, Washington, DC. Bureau of Refugee Programs.
PUB DATE [87]
NOTE 97p.; For related documents, see FL 017 083-085.
PUB TYPE Reference Materials - General (130) -- Guides - General (050)
LANGUAGE Romanian

EDRS PRICE MF01/PC04 Plus Postage.
DESCRIPTORS Acculturation; *Adjustment (to Environment); Compensation (Remuneration); Cultural Context; *Daily Living Skills; *Employment; Interpersonal Communication; *Land Settlement; Occupational Mobility; Public Education; *Refugees; *Social Services; Social Values; Sociocultural Patterns; Voluntary Agencies
IDENTIFIERS *Rumanians

ABSTRACT

The resettlement guide, in Romanian, describes the initial stage of resettlement and the processes that refugees undergo as new arrivals. The information is intended to prepare refugees for the first few weeks in an American community and to explain fundamental aspects of American life. An initial chapter outlines issues and procedures in pre-arrival arrangements, resettlement, and legal status and explains some common refugee misconceptions about their reception and status in the United States. Subsequent chapters describe aspects of employment in the United States (employment and benefit types, pay, getting a job, and job mobility), income and expenditures (budgeting, shopping, and banking services), education systems for children and adults, the American social, political, and religious system (including social services, the health care system, government and law, religion in American life, and church sponsorship), and daily living (personal communication, papers to carry, cars, alcohol, privacy, punctuality, personal habits, social conventions, money matters, and weights and measures). Notes on American holidays and special days and a list of voluntary agencies are contained in final chapters. (MSE)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY

G. R. Tucker

TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
Office of Educational Research and Improvement
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)

X This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.

☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.

• Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official OERI position or policy.

Acest *Ghid* este o ediţie
revăzută bazată pe patru monografii alcătuite în anul 1982 de către Centrul de lingvistică aplicată (CAL) sub auspiciile Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii. Lucrarea este rezultatul eforturilor de colaborare între reprezentanţii agenţiilor voluntare americane de stabilire în S.U.A., Centrul de lingvistică aplicată, Biroul American al Programului pentru refugiaţi, şi Comitetul interguvernamental pentru emigrare.

Deşi acest ghid a fost alcătuit cu consimţământul Biroului de refugiaţi de pe lîngă Departamentul de Stat american, conţinutul său nu reflectă în mod necesar politica acestui minister şi nu implică garanţii din partea Guvernului federal.

Departamentul de Stat îşi rezervă în exclusivitate dreptul de autor, dreptul necondiţionat de reproducere, publicare sau folosire în alte scopuri, dreptul de a autoriza terţe persoane în utilizarea acestui ghid în scopuri guvernamentale.

GHID PENTRU STABILIREA ROMÂNILOR ÎN STATELE UNITE

Acest *Ghid Pentru Stabilirea Românilor în Statele Unite* este o ediţie revăzută bazată pe patru monografii alcătuite în anul 1982 de către Centrul de lingvistică aplicată (CAL) sub auspiciile Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii. Lucrarea este rezultatul eforturilor de colaborare între reprezentanţii agenţiilor voluntare americane de stabilire în S.U.A., Centrul de lingvistică aplicată, Biroul American al Programului pentru refugiaţi, şi Comitetul interguvernamental pentru emigrare.

Deşi acest ghid a fost alcătuit cu consimţământul Biroului de refugiaţi de pe lîngă Departamentul de Stat american, conţinutul său nu reflectă în mod necesar politica acestui minister şi nu implică garanţii din partea Guvernului federal.

Departamentul de Stat îşi rezervă în exclusivitate dreptul de autor, dreptul necondiţionat de reproducere, publicare sau folosire în alte scopuri, dreptul de a autoriza terţe persoane în utilizarea acestui ghid în scopuri guvernamentale.

TABLA DE MATERII

PREFAŢA

Capitolul I **PROCESUL DE STABILIRE ÎN S.U.A.** 1

A. Introducere

1. Formalităţi premergătoare sosirii în Statele Unite 2

a *Aprobarea: Cine îndeplineşte condiţiile de refugiat?*
b *Declaraţia de comun acord*
c. *Cheltuieli de călătorie*
d. *Bagaje suplimentare şi taxe vamale americane*

2. Stabilirea în Statele Unite 5

a. *Aşteptări*
b. *Atribuirea de fonduri în vederea stabilirii în Statele Unite*
c. *Sponsorii: Ce se înţelege printr-un sponsor?*
d. *Sosirea şi primirea în Statele Unite*

3. Statutul legal 9

a. *Statutul de refugiat*
b *Visas-93*
c *Statutul de rezident permanent*
d *Statutul de cetăţean*

4. Aşteptări exagerate 14

5. Adaptarea la modul de viaţă american 15

B. Concluzie

Capitolul II **ANGAJAREA ÎN CÎMPUL MUNCII ÎN STATELE UNITE** 19

A. Introducere

1. Tipuri de angajare în cîmpul muncii 20

a. *Munca necalificată*
b *Muncile calificate*
c *Posturi pentru persoane cu studii superioare*

2. Tipuri de asistenţă socială 23

a *Asigurarea socială (Social Security)*
b *Alocaţia de şomaj (Unemployment Compensation)*
c *Alocaţia de invaliditate de muncă (Workers Compensation)*
d *Asigurarea de viaţă (Life insurance)*
e *Asigurarea de boală sau medicală (Health or Medical Insurance)*
f *Asigurarea de pensie (Retirement Plans)*
g *Concediul de boală (Sick Leave)*
h *Concediul anual de odihnă (Annual Leave)*

3. Salarii şi reţineri din salariu 25

a *Salarii (Pay)*
b *Reţineri din salariu*

4. Obţinerea unui loc de muncă 28

a *Surse de informaţii referitoare la locurile de muncă*
b *Alte surse*
c *Autobiografia (Curriculum Vitae sau Resume)*

5. Schimbarea locului de muncă. Mobilitate. Avansare 37

a *La locul de muncă*
b *Avansarea în serviciu*
c *Schimbarea locului de muncă*

B. Concluzie

Capitolul III VENITURIŞI CHELTUIELI 41

A. Introducere

1. Administrarea venitului propriu 41

a *Cheltuieli fixe*
b *Cheltuieli variabile*

2. Cumpărăturile 43

a *Surse de informaţii referitoare la cumpărături*
b *Modalităţi de cumpărare avantajoasă*
c *Unde se fac cumpărăturile*
d *Plata cumpărăturilor*
e *Impozitele pe mărfuri şi chitanţele de plată*
f *Condiţii de garanţie*
g *Înapoierea produselor*
h *Cumpărarea pe credit*

3. Serviciile bancare 49

a *Conturile curente (Checking Accounts)*
b *Conturile de economii*
c *Împrumuturile*
d *Seifurile băncilor*

B. Concluzie

Capitolul IV EDUCAŢIA ÎN STATELE UNITE ALE AMERICII 53

A. Introducere

1. Educaţia copiilor 54

a. *Tipuri de şcoli*
b. *Informaţii suplimentare*
c. *Probleme ale adaptării la viaţa şcolară*
d. *Muncă şi studiu*
e. *Responsabilităţile părinţilor*
f. *Perspective după absolvirea unui liceu*

2. Educaţia adulţilor 60

a. *Engleza ca limbă străină (ESL)*
b. *Programe şi cursuri de educaţie de bază a adulţilor (ABE)*
c. *şcolile profesionale şi tehnice*
d. *Colegii şi universităţi*
e. *Serviciul militar*

B. Concluzie

Capitolul V SISTEMUL SOCIAL, POLITIC ŞI RELIGIOS 67

A. Introducere

1. Serviciile sociale 67

a. *Programe de asigurare a venitului minim*
b. *Alte programe pentru persoanele cu venituri foarte mici*

2. Serviciul de îngrijire a sănătăţii 70

a. *Serviciile publice de asistenţă medicală*
b. *Cabinetele particulare*
c. *Clinicile*
d. *Spitalele*
e. *Serviciile medicale de urgenţă*
f. *Medicii stomatologi*
g. *Plata serviciilor medicale şi stomatologice*

3. Sistemul de guvernămînt şi sistemul juridic 74

a. *Structura politică a Statelor Unite*
b. *Partidele politice şi alegerile*
c. *Libertate şi lege*
d. *Sistemul legislativ al Statelor Unite*
e. *Asistenţa legală*
f. *Aplicarea legii şi siguranţa populaţiei*

4. Religia în America 78

a. *Rolul religiei în viaţa americană*
b. *Rolul de sponsor al bisericii*

B. Concluzie

Capitolul VI SFATURI PRACTICE 83

Aflarea direcţiei sau cererea de ajutor 83
Documente de identitate 83
Automobilul proprietate personală 83
Informaţiile telefonice 83
Alcoolul 84
Politeţea 84
Sfera privată 84
Punctualitatea 84
Fumatul 85
Igiena corporală 85
Bacşişul 85
Sistemul numeric 85
Sistemul monetar 86
Măsuri şi greutăţi 86

Capitolul VII SĂRBĂTORILE OFICIALE ŞI RELIGIOASE ÎN S.U.A. 89

Capitolul VIII AGENŢIILE VOLUNTARE AMERICANE 93

PREFAŢĂ

Prezentul ghid este conceput în intenţia de a vă ajuta în procesul de adaptare la viaţa din Statele Unite ale Americii.

Lucrarea descrie aspectele iniţiale ale stabilirii în Statele Unite, precum şi fazele pe care le veţi parcurge de la sosirea aici. Aceste informaţii au scopul de a vă pregăti pentru primele săptămîni pe care le veţi petrece în societatea americană şi de a vă furniza date referitoare la aspecte fundamentale ale vieţii americane, cum ar fi: angajarea, sistemul de educaţie, sistemul de guvernămînt, sistemul juridic şi societatea de consum.

Versiuni ale acestui ghid au fost tipărite şi în alte limbi. Cu toate că aceste versiuni nu sînt traduse literalmente, conţinutul ghidului rămîne neschimbat.

Deşi conţinutul de informaţii cuprins în acest ghid este relativ detaliat şi fără îndoială vă va ajuta atît înaintea, cît şi după sosirea dumneavoastră în Statele Unite, lucrarea nu poate avea pretenţia de a vă oferi *toate* informaţiile necesare pentru a vă adapta cu succes vieţii noi în Statele Unite. Nu există ghid care să vă ofere tot ceea ce este necesar să ştiţi în această privinţă, deoarece adaptarea este un proces deosebit de complex. O minte deschisă şi dornică să accepte informaţii şi experienţe de viaţă noi constituie capitalul dumneavoastră cel mai preţios în adaptarea cu succes la viaţa din Statele Unite.

Acest succes vi-l dorim din suflet!

CAPITOLUL I

PROCESUL DE ADAPTARE

A. INTRODUCERE

Statele Unite ale Americii sînt adesea şi pe bună dreptate numite o naţiune de imigranţi. Marea majoritate a cetăţenilor americani de astăzi sînt urmaşi ai imigranţilor care şi-au părăsit patria în căutarea libertăţii şi şanselor de împlinire şi care nu au uitat sacrificiile şi munca grea pe care le-au investit pentru a-şi crea o viaţă într-o ţară străină. Americanii sînt o naţiune de o varietate extraordinară, care înţelege să preţuiască contactul diverselor culturi şi salută pe noii veniţi ce manifestă dorinţa de a munci şi contribui la progresul noii societăţi.

Responsabilitatea adaptării refugiatului aflat într-o ţară nouă îi revine, în ultimă instanţă, lui însuşi. Fără îndoială că noii veniţi au nevoie la început de ajutor. Cine oferă acest ajutor? Agenţiile voluntare, numite *volag* (voluntary agencies), în colaborare cu guvernul american, au preluat această sarcină. Ele sînt asociaţii particulare, neguvernamentale, care nu urmăresc scopuri financiare, multe dintre ele avînd caracter religios, şi care au o tradiţie în munca de integrare a imigranţilor. Aceste *volag* (agenţii voluntare) colaborează pe baza unor acorduri de cooperare cu Biroul Programului pentru refugiaţi al Departamentului de Stat, în efortul de adaptare a refugiaţilor în Statele Unite.

Participarea guvernului la procesul de adaptare a refugiaţilor este un fenomen recent. În perioada cînd Statele Unite au început să accepte refugiaţi care doreau să se stabilească pe teritoriul american, agenţiile voluntare erau în totalitate responsabile pentru adaptarea acestora, fără amestec din partea guvernului federal. Este important de reţinut faptul că, de-a lungul anilor, fiecare *volag*, în absenţa instrucţiunilor guvernului federal, şi-a dezvoltat un sistem propriu de a rezolva problema adaptării. Din acest motiv, există o mare diversitate de reguli şi practici a diferitelor agenţii voluntare dintr-o anumită comunitate sau chiar în cadrul agenţiilor voluntare care aparţin aceluiaşi grup de agenţii naţionale. În ciuda acestei diversităţi, toate agenţiile voluntare au în comun efortul de a oferi noului sosit asistenţă necondiţionată şi sprijin în înţelegerea modului de viaţă din Statele Unite.

1. FORMALITĂŢI PREMERGĂTOARE SOSIRII ÎN STATELE UNITE

a. *Aprobarea: Cine îndeplineşte condiţiile de refugiat?*

Guvernul american este acela care hotărăşte, în conformitate cu legile americane şi cu criteriile de selecţie, cine poate fi admis ca refugiat în Statele Unite. Persoanele care solicită să fie admise în calitate de refugiaţi trebuie să înainteze cererea Serviciului de imigrare şi naturalizare al Statelor Unite ale Americii (INS) şi să se supună personal unui interviu luat de către un reprezentant al INS. În conformitate cu Par. 101 (a) (42) al Decretului privitor la refugiaţi din 1980 un refugiat este:

> «orice persoană care se află în afara graniţelor unui stat a cărui cetăţenie o posedă, sau, în cazul unei persoane fără cetăţenie, care se află în afara graniţelor statului în care a avut ultimul domiciliu stabil unde nu poate sau nu doreşte să se reîntoarcă şi care nu poate sau nu doreşte să apeleze la protecţia acestui stat din motive de persecuţie sau din teama întemeiată pe persecuţie din cauza apartenenţei de rasă, religie, naţionalitate sau apartenenţa la un grup social anumit sau din cauza convingerilor politice.»

În afara acestor condiţii, Statele Unite ale Americii mai impun şi limite numerice anuale, precum şi alte criterii de selecţie. Guvernul american hotărăşte din ce ţări şi cîţi refugiaţi pot fi admişi în Statele Unite. Cifra limită pe plan mondial a refugiaţilor care pot fi admişi în Statele Unite ale Americii într-un an fiscal (octombrie-septembrie) variază de la an la an. Există de asemenea şi un plafon al numărului de refugiaţi admişi din diversele regiuni ale globului. Refugiaţii luaţi în consideraţie spre a fi admişi în Statele Unite provin din cinci zone geografice: Africa, Orientul Apropiat, Europa de Răsărit/Uniunea Sovietică, America Latină şi Asia de Sud-Est. Numărul de refugiaţi admişi este foarte variat de la o zonă la alta: este posibil ca dintr-o anumită zonă geografică să fie admişi foarte puţini, iar din alta, foarte mulţi. E posibil, prin urmare, să faceţi parte dintr-un grup de refugiaţi din cele mai diverse ţări, - Afganistan, Etiopia, Polonia, Uniunea Sovietică, Cuba, Vietnam ş.a.m.d. - care sosesc în fiecare an în S.U.A.

Odată admis în Statele Unite ca refugiat, agenţiile voluntare au prima responsabilitate de a acorda refugiatului ajutor, în faza de început, spre a se integra în viaţa din Statele Unite. Aceste agenţii înţeleg că refugiaţii sînt

persoane care au ales Statele Unite drept ţara în care doresc să înceapă o viaţă nouă în libertate. Ele preiau responsabilitatea de a-i ajuta la începutul acestei vieţi noi.

b. Declaraţia de comun acord

Tuturor refugiaţilor cărora li s-a acordat intrarea în Statele Unite, indiferent de agenţia voluntară care îi sprijină, li se cere, încă înainte de a păşi pe teritoriul american, să semneze următoarea «DECLARAŢIE DE COMUN ACORD», redactată de obicei în limba lor maternă. Aceasta este o procedură necesară acceptării în Statele Unite.

DECLARAŢIE DE COMUN ACORD

(între refugiat şi agenţia voluntară patronatoare) (Model)

Nume: _____

Nr. de înregistrare: _____

În curînd veţi sosi pe teritoriul Statelor Unite ale Americii în calitate de refugiat. Veţi fi girat şi susţinut de către una din Agenţiile voluntare pentru stabilirea a aici, pe care aţi ales-o (există diferite Agenţii voluntare).

Agenţia care vă girează vă va găsi un sponsor (girant) local sau va acorda ea însăşi primele servicii necesare stabilirii dumneavoastră în Statele Unite.

Scopul acestei girări este de a vă ghida pentru a vă putea cîştiga independenţa din punct de vedere economic cît mai curînd posibil, cel mai adesea prin preluarea unui loc de muncă, şi de a vă ajuta să vă bizuiţi doar pe forţele proprii.

Ca semn al înţelegerii şi acordului dumneavoastră cu condiţiile girării, vă rugăm să semnaţi declaraţia care urmează:

1) Sînt de acord să mă stabilesc în orice localitate din Statele Unite, în cazul în care nu am rude sau prieteni ce doresc şi pot să mă ajute.

2) Odată stabilit într-o localitate, nu voi avea pretenţia să fiu mutat şi ajutat în altă localitate.

3) Voi accepta primele măsuri de cazare care mi se vor acorda atît mie cît şi familiei mele.

4) În cazul în care îndeplinesc deja condiţiile de vîrstă necesare angajării şi sînt apt de muncă, sînt de acord să preiau orice loc de muncă care mi se oferă, indiferent dacă acesta corespunde sau nu specializării mele. Am luat cunoştinţă de faptul că pot să îmi schimb locul de muncă dacă sînt nemulţumit, fără a pretinde ajutor din partea agenţiei voluntare sau a sponsorului pentru găsirea unui nou loc de muncă.

5) Am luat cunoştinţă de faptul că voi fi obligat să-mi finanţez sau să-mi asigur orice posibilitate de şcolarizare. De regulă, cursurile de limba engleză au loc seara şi sînt gratuite.

Martor _____ Semnătura _____

Data _____ Data _____

Refugiaţilor li se cere să semneze această declaraţie pentru a fi informaţi de ceea ce îi aşteaptă după sosire.

c. *Cheltuieli de călătorie*

Contravaloarea biletului de avion vi se va acorda *sub formă de împrumut* de către Intergovernamental Committee for Migration, ICM (Comitetul interguvernamental pentru migrare), din fonduri puse la dispoziţie de către guvernul american. Costul călătoriei este acelaşi, indiferent de locul de destinaţie în Statele Unite, însă mai redus decît tarifele comerciale în vigoare. Înaintea plecării în Statele Unite va trebui să semnaţi o declaraţie (promisory note) prin care vă obligaţi să returnaţi costurile de călătorie. Restituirea acestor costuri este obligatorie. Agenţia voluntară care vă girează se ocupă de recuperarea acestui împrumut. Suma poate fi plătită în rate lunare, mai mici în perioada de început, sau integral. Pe acest împrumut nu se percep dobînzi şi el este restant atîta vreme cît nu este plătit integral. Banii sînt returnaţi biroului ICM şi servesc acoperirii cheltuielilor de călătorie pentru alţi refugiaţi care doresc să se stabilească în Statele Unite ale Americii. Returnarea împrumutului permite viitorilor refugiaţi să se bucure de aceleaşi servicii care vi s-au acordat şi dumneavoastră.

d. *Bagaje suplimentare şi taxe vamale americane*

Ca orice pasager internaţional care călătoreşte categorie standard, vi se permite să aveţi un bagaj în greutate de maximum 22 kg. de persoană. Costurile pentru orice bagaj care depăşeşte această greutate vă revin integral. Atît ICM, cît şi agenţiile voluntare, nu dispun de fonduri pentru transportul de bagaje suplimentare. Informaţii referitoare la bagaje suplimentare sau la animale de casă trebuie cerute agenţiilor voluntare *înaintea* plecării în Statele Unite.

Legile vamale americane interzic introducerea în Statele Unite a anumitor articole de provenienţă străină, cum ar fi stupefiante, fructe, plante, legume şi carne proaspătă. Medicamente prescrise în scopul tratamentului dumneavoastră sînt permise. Este important să vă informaţi înaintea plecării, la agenţiile voluntare, asupra dispoziţiilor vamale în vigoare.

2. STABILIREA ÎN STATELE UNITE

a. *Ce se aşteaptă de la dumneavoastră*

Succesul stabilirii dumneavoastră în Statele Unite va depinde mai degrabă de atitudinea dumneavoastră decît de tipul de ajutor pe care îl veţi primi.

Trebuie să fiţi conştient de faptul că *americanii apreciază* persoanele «independente». Cu toate că reprezentanţii locali ai agenţiei voluntare care se ocupă de dumneavoastră vor încerca să vă îndrume în direcţia potrivită şi să vă ajute să înţelegeţi diferenţele dintre modul de viaţă american şi cel din ţara dumneavoastră de origine, aceştia aşteaptă, în plus, de la dumneavoastră, să demonstraţi iniţiativă în a vă crea o viaţă nouă în Statele Unite.

Dacă sînteţi apt de muncă, se aşteaptă de la dumneavoastră să preluaţi un loc de muncă pentru a vă cîştiga existenţa cît mai repede posibil, chiar dacă locul de muncă nu are legătură cu experienţa dumneavoastră anterioară sau nu este bine remunerat. Dacă este cazul, *se aşteaptă de la dumneavoastră să frecventaţi cursuri de limba engleză în paralel cu activitatea dumneavoastră profesională.* În mod ideal, studiul limbii engleze ar trebui început imediat după ce aţi luat decizia de a vă stabili în Statele Unite şi, bineînţeles, în timpul petrecut pe teritoriul ţării care v-a acordat pentru prima oară protecţia.

Se aşteaptă de la dumneavoastră să trăiţi independent, fără a cere în permanenţă ajutor, să învăţaţi să vă bizuiţi pe forţele proprii şi să vă întreţineţi singur familia. Succesul dumneavoastră depinde în mare măsură de felul în care veţi reuşi să vă familiarizaţi cu modul de viaţă american; *aceasta nu înseamnă, însă, să vă negaţi valorile tradiţionale româneşti.* Cu toate că cei mai mulţi sponsori şi reprezentanţi ai agenţiilor voluntare au înţelegere pentru experienţa dificilă pe care o parcurge un refugiat şi că procesul adaptării cere timp, se aşteaptă totuşi ca refugiatul să devină cît mai repede posibil independent.

b. Atribuirea de fonduri în vederea stabilirii în Statele Unite

Fiecare agenţie voluntară studiază cazurile de refugiaţi în vederea stabilirii în Statele Unite înaintea sosirii acestora în S.U.A. şi ia măsuri legate de primul contact şi de plasarea refugiaţilor. În prezent, agenţiilor voluntare li se pune la dispoziţie o sumă modestă din fondul federal, sumă acordată o singură dată pentru un refugiat, pentru studierea cazurilor refugiaţilor înaintea sosirii acestora în S.U.A. şi pentru acoperirea necesităţilor de primă urgenţă, după sosire, a persoanelor ajutate. Rămîne la aprecierea fiecărei agenţii voluntare naţionale, conform unei înţelegeri contractuale, să determine modul de folosire a sumei respective.

Deoarece procesul de adaptare poate fi costisitor şi de lungă durată, iar suma acordată de guvern nu poate acoperi în suficientă măsură toate necesităţile, *agenţiile voluntare apelează adesea la concursul persoanelor voluntare pentru a completa aceste fonduri.*

c. *Sponsorii: Ce se înţelege printr-un sponsor?*

O parte dintre voluntari sînt persoane sau grupuri, cum ar fi: parohii, sinagogi sau grupuri etnice (ale naţionalităţilor conlocuitoare). Unor asemenea persoane sau grupuri de persoane li se atribuie în mod curent calitatea de «sponsori». Aceste persoane îşi oferă ajutorul din proprie iniţiativă, din sentimente umanitare. Ele cunosc dificultăţile pe care refugiaţii le întîmpină în procesul de adaptare la modul de viaţă al unei comunităţi umane străine. Cel mai adesea sponsorii sînt americani cu venit mijlociu, care cunosc greutăţile primirii şi păstrării unui loc de muncă, ale achitării notelor de plată şi a impozitelor, ale trimiterii copiilor la şcoală. *Aceşti voluntari nu sînt plătiţi să vă asiste şi nici nu au obligaţia de a o face aceasta; ei nu doresc decît să fie de ajutor.*

În cazul în care refugiaţii se reunesc cu membrii ai familiei sau prieteni, agenţia voluntară trebuie să se asigure că respectivul membru al familiei sau prieten este capabil să acorde acelaşi ajutor pe care îl oferă «sponsorii» necunoscuţi. În cele mai multe cazuri, refugiaţii vor fi sprijiniţi cu prioritate de însuşi personalul agenţiei voluntare. În alte cazuri, se recurge la o combinaţie a modalităţilor menţionate mai sus. Prin urmare, una din măsurile pe care agenţia voluntară le ia în vederea restabilirii dumneavoastră este găsirea unui «sponsor», adică a unei persoane care este responsabilă pentru îndeplinirea primelor dumneavoastră urgenţe, aceasta putînd fi o persoană voluntară sau un grup, un prieten sau un membru al familiei, un reprezentant al agenţiei voluntare. Cu toate acestea, agenţia dumneavoastră voluntară poartă *responsabilitatea ultimă* pentru îndeplinirea primelor dumneavoastră urgenţe. Agenţia dumneavoastră voluntară este aşadar şi sponsorul cel mai important.

d. *Sosirea şi primirea în Statele Unite*

La sosirea în Statele Unite veţi fi întîmpinat la aeroport, unde va trebui să vă supuneţi formalităţilor de vamă; se va face controlul documentelor şi veţi fi admis de către INS (Serviciul de imigrare şi naturalizare al Statelor Unite ale Americii); dacă este necesar să vă continuaţi călătoria spre o altă destinaţie, veţi fi îndrumaţi la următorul zbor. La aeroportul de destinaţie veţi fi întîmpinaţi de membrul familiei, prietenul, persoana voluntară sau de

către un reprezentant al agenţiei voluntare şi veţi fi condus la domiciliul acordat.

Veţi fi cazat într-o cameră sau într-un apartament pregătit pentru dumneavoastră, sau va trebui să locuiţi temporar într-un hotel modest, care a fost în prealabil ales de către agenţia voluntară, sau veţi fi cazat împreună cu o altă familie de refugiaţi, cu rude, cu prieteni sau cu o altă persoană din comunitate. În cazul în care nu veţi fi cazat definitiv, timpul petrecut aici depinde de cît de repede vă veţi găsi un loc de muncă.

Din procesul de stabilire în Statele Unite face parte şi ajutorul pe care vi-l vor acorda membrii familiei, prietenii, persoanele voluntare şi reprezentanţii *volag*, în scopul de a vă descurca în noua comunitate. De asemenea, este probabil ca:

1. să fiţi ajutat să vă găsiţi un domiciliu permanent,

2. să fiţi îndrumat să obţineţi o *Social Security card* (Carte sau legitimaţie de asigurare socială); aceasta vă va fi necesară în momentul în care veţi începe să căutaţi un loc de muncă,

3. să fiţi instruit cum să faceţi cumpărături şi cum să vă administraţi banii,

4. să vi se explice cum să vă folosiţi de mijloacele de transport în comun (autobuz şi/sau vehicule pe şine) şi vi se vor indica traseele de la şi spre casă sau spre diversele obiective locale,

5. să vi se explice obiceiurile şi legile americane,

6. să fiţi ajutat să vă înscrieţi copiii la şcoală

7. să fiţi sfătuit sau ajutat în a vă obţine un loc de muncă,

8. să fiţi ajutat să vă familiarizaţi cu alte servicii de prestaţie din zona în care locuiţi:

a) să fiţi îndrumat sau însoţit la un spital public, în cazul în care aveţi nevoie de un control medical. La scurt timp după sosirea dumneavoastră în Statele Unite va trebui să vă supuneţi unui examen medical. Certificatele de sănătate sînt uneori cerute la angajare, la şcolile de stat sau la agenţiile sociale;

b) să vi se faciliteze înscrierea la cursuri de limbă organizate de organizaţii de stat sau particulare.

Dacă este necesar, persoanele menţionate anterior ar putea să vă lămurească asupra utilizării aparatelor de uz casnic şi a substanţelor chimice, pentru a vă feri de eventuale pericole; ar putea să vă viziteze şi pentru a vă răspunde la întrebări sau numai pentru a încerca să vă facă să simţiţi că de acum înainte sînteţi un membru al noii comunităţi.

De cîte ori este posibil, cereţi ajutor 1) în primul rînd, unui membru al familiei, unui prieten sau unui sponsor voluntar (în cazul în care acesta vă poate oferi un asemenea ajutor), 2) în al doilea rînd, oficiului local sau regional al agenţiei voluntare şi, 3) în ultimă instanţă, dacă nu există persoane sau instituţii care să vă ajute, adresaţi-vă direct Oficiului Agenţiei voluntare la nivel federal.

În numeroase localităţi există agenţii locale de servicii sociale care nu întreţin legături oficiale cu agenţiile naţionale pentru stabilirea refugiaţilor în Statele Unite, la care puteţi apela. Pe lîngă faptul că acestea acordă ajutor concetăţenilor, ele pot ajuta şi pe refugiaţi.

Indiferent de ceea ce se întreprinde pentru dumneavoastră, este important de subliniat faptul că, în ultimă instanţă, *dumneavoastră* purtaţi responsabilitatea succesului creării unei vieţi noi în S.U.A., trebuind să demonstraţi foarte multă iniţiativă personală. Acest succes este realizarea dumneavoastră proprie.

3. STATUTUL LEGAL

a. Statutul de refugiat

Form I-94 (viza de intrare, valabilă pentru o singură intrare în S.U.A.): În momentul păşirii pe teritoriul american sînteţi acceptat pe baza *statutului de refugiat*. La sosirea în Statele Unite, INS vă va legaliza Formularul I-94 (viza de intrare), autorizîndu-vă prin aceasta să vă stabiliţi şi să munciţi în S.U.A. *Această legitimaţie este documentul cel mai important pe care îl posedaţi pînă la obţinerea statutului de rezident permanent* (green card - *cartea verde*). Păstraţi-o cu grijă şi mai ales nu o pierdeţi. Se recomandă executarea unei copii pentru actele dumneavoastră. În cazul pierderii acesteia, datele de pe copie servesc obţinerii unui duplicat. Pe legitimaţie

este tipărit *Alien Registration Number* (număr de înregistrare), format din opt cifre precedate de litera A. Acest număr este cunoscut în mod obişnuit sub numele de «A number» (număr pentru străini). Dumneavoastră figuraţi în documentele INS sub acest număr.

Amănunte privitoare la statutul de refugiat

1. Refugiaţii primesc dreptul de domiciliu legal în Statele Unite şi pot rămîne aici atîta vreme cît doresc, pe baza «statutului de refugiat». Cu toate acestea, după un an de şedere în S.U.A., li se oferă alternativa de a-şi schimba acest statut în cel de «persoană străină cu reşedinţa permanentă», cu condiţia de a nu fi violat legile americane.

2. La nevoie, refugiaţii pot călători în afara Statelor Unite, după ce au obţinut în prealabil un «Refugee Travel Document» (document de călătorie pentru refugiaţi), eliberat de către INS. INS percepe o taxă pentru studierea acestei cereri, fără ca aprobarea să decurgă în mod automat. Documentul vă permite să vă reîntoarceţi în Statele Unite sub acelaşi statut de refugiat. Cu toate acestea, se recomandă să luaţi legătura cu agenţia dumneavoastră voluntară înainte de a planifica o asemenea călătorie. Există o serie de reglementări pe care trebuie să le respectaţi. De exemplu, dacă intenţionaţi să întreprindeţi o călătorie în ţara de origine, această vizită poate veni în contradiţie cu statutul dumneavoastră de refugiat. Ea poate fi interpretată de către autorităţile de imigrare americane ca o abandonare intenţionată a statutului dumneavoastră de refugiat în Statele Unite şi, prin urmare, vi se poate refuza intrarea. De asemenea, este la fel de posibil ca ţara dumneavoastră de origine să vă împiedice să vă reîntoarceţi în Statele Unite. Vize de intrare trebuie obţinute de la fiecare ţară pe care doriţi să o vizitaţi, iar ţara respectivă îşi rezervă dreptul de a vă refuza eliberarea acestei vize. Organizaţia dumneavoastră voluntară vă va asista în strîngerea documentelor necesare cererii de eliberare a «Refugee Travel Document» de către INS.

3. Refugiaţii pot solicita în numele soţului/soţiei, cît şi al copiilor de vîrstă minoră, aflaţi în afara teritoriului S.U.A., intrarea acestora în Statele Unite, în vederea reunificării familiei. Această procedură este cunoscută sub numele de «Visas-93». Din pricina importanţei deosebite pe care o are pentru refugiaţi, această procedură este descrisă detailat în secţiunea care urmează.

b. *VISAS-93: Par. 207 (c) (2) al Decretului privitor la refugiaţi din 1980: Se referă la membrii de familie ai refugiatului (soţ/soţie, precum şi copiii, minori, necăsătoriţi) care intenţionează să imigreze în Statele Unite în vederea reunificării familiei.*

Guvernul Statelor Unite arată înţelegere pentru faptul că o mare parte a refugiaţilor, părăsindu-şi ţara de origine, lasă în urma lor membri de familie, sau, din diverse motive, sînt separaţi de aceştia.

Conform procedurilor curente, refugiaţii au dreptul, imediat după sosirea în Statele Unite, de a cere reunificarea familiei.

Refugiaţii ai căror membri de familie (soţ, soţie, copii, minori, necăsătoriţi), *indiferent de cetăţenie sau de ţara în care îşi au actualmente domiciliul,* se află în afara teritoriului S.U.A., trebuie să informeze agenţia voluntară. Aceasta îi va sprijini în îndeplinirea formalităţilor necesare eliberării «Visas-93» pentru membrii familiei care doresc să imigreze în S.U.A.

«Visas-93» se referă în exclusivitate la autorizarea intrării în Statele Unite a soţului/soţiei refugiatului, precum şi a copiilor acestuia, de vîrstă minoră şi necăsătoriţi. «Visas-93» nu reprezintă o garanţie pentru facilitarea formalităţilor de plecare a membrilor familiei refugiatului pe lîngă autorităţile guvernamentale din ţara respectivă.

Refugiaţii pot înainta cererea pentru eliberarea «Visas-93» doar *după* sosirea lor în Statele Unite şi doar în cazul în care căsătoria a fost încheiată *înaintea* aprobării acestora ca refugiaţi. Refugiaţii care cer eliberarea de «Visas-93» trebuie să ţină la curent agenţia lor voluntară asupra oricărei schimbări de domiciliu, pînă în momentul reunificării familiei.

Membrilor familiei (deci soţ/soţie, respectiv copiii minori, necăsătoriţi), care s-au reunificat conform procedurii «Visas-93» li se acordă statutul de refugiat în Statele Unite.

c. *Statutul de rezident permanent («Permanent resident status», referitor la domiciliul permanent al străinilor în S.U.A.)*

Form I-551: După o perioadă de domiciliere de un an de la intrarea în Statele Unite, refugiaţilor li se acordă dreptul de a cere statutul de rezident permanent. INS (Serviciul de imigrare şi naturalizare al S.U.A.) nu percepe

taxe pentru modificarea statutului refugiatului. În urma modificării statutului lor, refugiaţii intră în posesia unui document nou, Form I-551, sub forma unei legitimaţii de plastic, prevăzută cu fotografia titularului. Această legitimaţie este cunoscută în mod curent sub numele de «green card» (cartea verde). Statutul de rezident permanent nu se acordă în mod automat. Majoritatea agenţiilor voluntare vă vor ajuta să completaţi formularele potrivite şi să le înaintaţi INS spre aprobare. Aceste agenţii întreţin relaţii de colaborare cu INS şi cunosc procedurile de rigoare, ceea ce este de natură să elimine eventuale complicaţii.

Amănunte referitoare la statutul de rezident permanent

1. Străinii cu domiciliul permanent, aşa cum o spune numele, sînt consideraţi rezidenţi permanenţi în S.U.A. Ei îşi pot păstra acest statut pe toată durata vieţii lor, fără a fi obligaţi să se naturalizeze ca cetăţeni ai S.U.A.

2. Rezidenţii permanenţi se pot înrola, la cerere, în forţele armate americane.

3. Rezidenţii permanenţi au dreptul să călătorească în afara S.U.A., cu condiţia ca în prealabil să fi obţinut de la INS aşanumitul «Re-entry Permit» (permisul de reîntoarcere), care este valabil doi ani. Pentru eliberarea acestui document, INS percepe o taxă. Pe lîngă acest document, refugiaţii mai au nevoie de vize pentru ţările pe care vor să le viziteze, cu excepţia Canadei şi Mexicului, pentru care «green card» este suficientă.

4. Străinii cu domiciliul permanent au dreptul de a înainta cereri către INS în numele soţului/soţiei, precum şi al fiilor/fiicelor necăsătoriţi, indiferent de vîrsta acestora. În cazul în care cererile sînt aprobate, aceştia se califică, conform legii de imigrare americane, drept «second preference beneficiaries» (beneficiari ai categoriei a doua de preferinţă). Membrilor familiei (soţilor/soţiilor, precum şi fiilor/fiicelor necăsătoriţi), care se califică pentru această categorie de preferinţă, li se acordă statutul de imigrant. Numărul vizelor de acest gen este limitat şi atribuirea vizei de intrare pentru această categorie de persoane poate dura mai multe luni sau chiar ani.

d. Statutul de cetăţean

Cetăţenia americană este un privilegiu, şi nicidecum un drept sau o obligaţie. Refugiaţii îndeplinesc condiţiile cererii cetăţeniei americane după cinci ani de la intrarea în Statele Unite. Cîteva condiţii necesare sînt:

1. Statutul de rezident permanent (green card)

2. 30 de luni de domiciliu în Statele Unite, cu o întrerupere de mai puţin de şase luni pentru o singură ieşire. (În cazul în care doriţi să părăsiţi Statele Unite pentru o perioadă care depăşeşte şase luni, pentru o singură ieşire, este recomandabil să vă informaţi în ce măsură aceasta ar putea influenţa procesul acordării cetăţeniei),

3. să nu vă fi făcut vinovat de un delict penal major,

4. să nu aparţineţi, din proprie convingere, partidului comunist,

5. să posedaţi cunoştinţe elementare despre istoria şi sistemul de guvernămînt american,

6. să posedaţi cunoştinţe elementare de limbă engleză (să fiţi capabil să vorbiţi, să citiţi şi să scrieţi),

7. să dovediţi un profil moral sănătos,

8. să fi avut un domiciliu stabil de cel puţin şase luni în statul federal în care înaintaţi cererea de cetăţenie.

Cererile pentru obţinerea cetăţeniei americane trebuie înaintate INS (Serviciul de imigrare şi naturalizare al Statelor Unite ale Americii). În timpul formalităţii oficiale (interviu), care se desfăşoară sub jurămînt, se hotărăşte dacă vi se acordă sau nu statutul de cetăţean. Informaţii suplimentare referitoare la cererea şi pregătirea pentru acordarea cetăţeniei americane pot fi obţinute de la oficiul INS sau de la agenţia dumneavoastră voluntară. INS percepe o taxă pentru prelucrarea cererilor de cetăţenie.

Cetăţenii americani naturalizaţi (care posedă cetăţenie) se bucură de anumite privilegii. De exemplu, ca cetăţean american naturalizat vi se poate elibera un paşaport american (nu uitaţi vizele de care aveţi nevoie pentru a călători în anumite ţări). Cetăţenii americani naturalizaţi au drept de vot. Pe lîngă aceasta ei mai pot depune cereri la INS pentru soţ/soţie, părinţi, copii căsătoriţi sau necăsătoriţi, indiferent de vîrstă, precum şi pentru fraţi/surori. INS sau agenţiile dumneavoastră voluntare vă pot oferi informaţii suplimentare asupra acestei chestiuni.

4. AŞTEPTĂRI EXAGERATE

Primele luni petrecute în Statele Unite sînt importante şi, cel mai adesea, dificile. Indiferent de ceea ce aţi auzit despre viaţa în Statele Unite, s-ar putea ca realităţile întîlnite să fie cu totul altele, drept care va trebui să vă corectaţi aşteptările. Experienţa a arătat că unul din factorii importanţi care pot împiedica procesul stabilirii în Statele Unite şi al adaptării îl constituie aşteptările nerealiste pe care unii refugiaţi le au la sosirea aici.

Refugiaţii nu trebuie să se aştepte ca: sponsorii sau angajaţii agenţiilor voluntare să le acorde alimente, cazare şi ajutor nelimitat; primul loc de muncă să fie bine plătit, sau să aibă legătură cu experienţa profesională anterioară; agenţiile voluntare să le plătească şcolarizarea; după refuzul unui loc de muncă să li se acorde în continuare sprijin financiar din partea unei agenţii voluntare.

Vom prezenta în continuare cîteva aspecte importante, care sînt adeseori greşit înţelese de anumiţi refugiaţi şi care sînt de natură să îi descurajeze. Găsim că este important să vă prezentăm aceste aspecte şi să vă amintim că rezolvarea multor probleme cere timp şi răbdare.

1. Unii refugiaţi au impresia că *agenţiile voluntare* sînt cele care i-au adus în Statele Unite, şi, prin urmare, sînt obligate să le acorde ajutor în mod nelimitat. Aceasta este o concepţie greşită. *Refugiaţii* sînt aceia care au cerut stabilirea în S.U.A., din proprie iniţiativă, şi doar ei poartă întreaga responsabilitate pentru acţiunile lor. Agenţiile voluntare nu fac decît să acorde ajutor în procesul de îndeplinire a formalităţilor de intrare şi stabilire în Statele Unite. Aşadar, rolul acestora *nu* este de a aduce refugiaţi în Statele Unite; *refugiaţii* sînt aceia care cer intrarea în S.U.A. - în acest scop li se împrumută bani de călătorie şi li se aprobă intrarea de către guvernul american.

2. La puţin timp după sosirea în Statele Unite, unii refugiaţi au impresia că nu vor fi în stare să se acomodeze stilului de viaţă american sau sînt dezamăgiţi de faptul că aşteptările lor nu se împlinesc atît de repede cum şi-ar fi dorit. În aceste momente grele e bine să apelaţi la sfaturile agenţiilor voluntare. În acest context, trebuie înţeles faptul că revenirea în ţara care v-a acordat pentru prima oară protecţia, sau intenţia de a vă stabili într-o altă ţară nu sînt întotdeauna posibile; totul depinde de posibilităţile financiare ale refugiaţilor şi de condiţiile de imigrare ale ţării respective. Agenţiile voluntare nu au competenţa rezolvării acestor chestiuni. Cererile de

repatriere din proprie inițiativă trebuie adresate către și rezolvate de înaltul Comisar pentru problemele refugiaților de pe lîngă Națiunile Unite, care are competența rezolvării unor astfel de cazuri.

3. Agențiile voluntare *nu au obligația* de a acorda ajutor refugiaților care intenționează să părăsească localitatea în care s-au stabilit inițial; acest fapt este valabil și în cazul cînd refugiatul intenționează să se reîntoarcă la locul de domiciliu inițial. Este spre binele dumneavoastră să informați agențiile voluntare, încă *înainte* de sosirea dumneavoastră în Statele Unite, de existența unor prieteni sau rude. Agențiile vor încerca să vă plaseze în apropierea acestora.

4. Agențiile voluntare nu dispun de fonduri pentru finanțarea școlarizării dumneavoastră. (Vezi capitolul «Școlarizarea adulților»)

5. Unii refugiați cred că serviciile medicale în Statele Unite sînt gratuite, ceea ce este fals. Asigurarea medicală poate fi uneori plătită de firma la care lucrați sau poate fi preluată pe cont propriu. Informații referitoare la plata asigurării medicale pot fi obținute de la agenția voluntară, de la sponsor, prieteni, rude, sau de la reprezentanții serviciului de sănătate publică. (Vezi «Sistemul american de asigurare a sănătății»)

6. Unii refugiați sînt de părere că sponsorii voluntari sînt plătiți pentru a-i ajuta pe refugiați. Aceasta nu corespunde adevărului. Persoanele particulare sau grupurile care ajută la restabilirea refugiaților o fac din proprie generozitate și bunăvoință.

7. Refugiații sînt obligați să se supună legilor americane. Dumneavoastră și numai dumneavoastră, sînteți răspunzător pentru eventualele datorii pe care le faceți sau pentru orice infracțiune pe care o săvîrșiți. (Vezi «Sistemul de guvernămînt și legile americane»)

5. ADAPTAREA LA MODUL DE VIAȚĂ AMERICAN

Se știe că cel care se stabilește într-o țară străină va parcurge experiența unui anumit grad de «șoc cultural» după sosirea în țara respectivă. Acest șoc poate fi definit ca un sentiment de neajutorare și de frustrare, într-o țară a cărei limbă și civilizație îi sînt străine.

De asemenea, acest acest şoc mai rezultă şi din contactul cu un mod de viaţă total diferit şi, prin urmare, din incapacitatea de a trăi la fel de independent ca în ţara de origine.

Simptomele acestui şoc cultural includ sentimentul de frustrare de a nu putea efectua activităţile de zi cu zi în acelaşi mod ca în ţara de origine: cumpărături, folosirea mijloacelor de transport în comun, a telefoanelor publice, precum şi a sistemului public de semnalizare. Printre alte simptome ale acestui şoc mai sînt şi dificultatea adaptării la rolurile diferite preluate de membrii unei familii în ţara străină şi de lipsa de toleranţă manifestată faţa de diversele grupuri etnice.

Cu toate acestea, cauza principală a «şocului cultural» poate fi incapacitatea de a comunica prietenilor şi rudelor propriile simţăminte şi reacţii produse de viaţa în noua societate. Pentru cel care nu are familie sau prieteni în ţara respectivă, acomodarea la noua civilizaţie poate deveni deosebit de dificilă.

Cu toate că acest şoc poate deveni uneori copleşitor, dacă ştiţi să îl învingeţi, puteţi trage o linie clară între fericire şi depresiune. Cîteva sugestii pentru cei care trec prin acest şoc:

1. Nu vă lăsaţi intimidaţi de cunoştinţele dumneavoastră reduse de limba engleză în momentul în care încercaţi să comunicaţi cu cineva în această limbă.

2. Învăţaţi limba engleză cît mai repede posibil şi folosiţi-o cu orice prilej.

3. Încercaţi să vă faceţi prieteni americani şi întreprindeţi activităţi comune cu aceştia.

4. Faceţi cunoştinţă cu modul de viaţă american, atît în activitatea practică cît şi în timpul liber.

5. Vizionaţi programele de televiziune. Discutaţi cu prietenii dumneavoastră americani, care vă pot explica în ce măsură televiziunea reflectă modul de viaţă şi valorile americane.

6. Înscrieţi-vă la cursuri de limbă engleză, unde aveţi posibilitatea de a întîlni alte persoane cu care puteţi împărtăşi sau discuta problemele dumneavoastră.

7. Alăturaţi-vă unei organizaţii etnice româneşti, unde veţi găsi sprijinul de care aveţi nevoie. Datorită faptului că Statele Unite încurajează tradiţiile etnice şi culturale, aici există o serie de organizaţii etnice care oferă activităţi sociale şi de recreere, precum şi alte forme de ajutor, cum ar fi cursuri de limbă engleză şi programe de orientare culturală.

8. Luaţi parte la activităţi pe care le-aţi îndrăgit în patria dumneavoastră.

9. Discutaţi cu sponsorul sau cu prietenul dumneavoastră asupra problemelor pe care le întîmpinaţi în adaptarea la noile realităţi.

10. Discutaţi adesea cu familia dumneavoastră, căci fiecare membru al familiei poate să treacă prin acest şoc în perioade şi moduri diferite. Chiar şi copiii au probleme în a se adapta la noul mod de viaţă.

11. Chiar dacă uneori sînteţi descurajat, aveţi răbdare: adaptarea la un nou mod de viaţă cere timp.

B. CONCLUZIE

Am descris procesul de adaptare în intenţia de a prezenta refugiaţilor diferite aspecte cu care vor fi, în mod normal, confruntaţi. Agenţiile voluntare sînt de părere că refugiaţii nu trebuie să îşi abandoneze idealurile. Într-o ţară liberă şi cu posibilităţi nelimitate, efortul susţinut şi resursele proprii pot să-i conducă la satisfacerea acestor aspiraţii. Ei trebuie însă să înţeleagă că toate acestea nu pot fi obţinute imediat după sosire.

Adaptarea la un nou mod de viaţă poate fi dificilă şi obositoare. Cele mai multe greutăţi le întîmpină acei refugiaţi care au aşteptări prea mari imediat după sosirea lor în S.U.A. Aceştia se pot simţi dezamăgiţi sau trişti din diferite motive: fie că sponsorul nu le-a dat ajutorul pe care l-ar fi aşteptat, fie că primul loc de muncă nu a corespuns profesiei lor, fie că prima locuinţă nu a fost pe măsura aşteptărilor.

Aceste greutăţi pot fi învinse prin muncă susţinută, răbdare şi timp. În efortul de a înţelege mai bine procesul adaptării, refugiaţii îşi vor putea concentra energia în a deveni cît mai repede independenţi şi pentru a se putea realiza personal.

CAPITOLUL II

ANGAJAREA ÎN CÎMPUL MUNCII ÎN STATELE UNITE

A. INTRODUCERE

În calitate de refugiaţi în S.U.A. trebuie să ştiţi că poporul american apreciază persoanele care reuşesc să-şi cîştige independenţa din punct de vedere economic. Dacă sînteţi apt de muncă, se aşteaptă de la dumneavoastră să vă angajaţi într-un loc de muncă pentru a vă cîştiga singur existenţa cît mai repede posibil, chiar dacă acest loc de muncă nu are legătură cu ocupaţia dumneavoastră anterioară sau nu este deosebit de bine plătit. Americanii consideră că persoanele care sînt apte de muncă trebuie să muncească şi să nu depindă de ajutor străin.

Oficiul braţelor de muncă local (Employment Service) vă va ajuta în căutarea unui loc de muncă. Cu toate acestea, deoarece în Statele Unite asigurarea unui loc de muncă nu este garantată de către guvern, sponsorii, agenţiile voluntare, precum şi iniţiativa personală şi priceperea proprie vor determina găsirea unui loc de muncă adecvat calificării dumneavoastră.

S-ar putea ca primul dumneavoastră loc de muncă să nu corespundă exact domeniului în care sînteţi calificat. Cu toate acestea, americanii respectă persoanele care acceptă temporar orice fel de muncă, pînă cînd reuşesc să obţină locuri de muncă mai bune. Deşi păstrarea unui loc de muncă minimum şase luni de zile este premiza unor referinţe bune, oricine e liber să-şi caute noi locuri de muncă potrivite calificării. Metodele de muncă şi cerinţele profesionale diferă adesea de la o ţară la alta şi nu există o echivalenţă exactă între diferite tipuri de ocupaţii. La început trebuie să fiţi pregătiţi să acceptaţi orice fel de muncă, chiar dacă aceasta nu va avea acelaşi prestigiu cu cea depusă în România. Celor care demonstrează hărnicie şi îndemînare li se oferă posibilităţi de avansare. Americanii admiră persoanele care, prin iniţiativă proprie şi muncă susţinută, îşi croiesc drumul spre o poziţie mai ridicată.

Munca este de o mare importanţă pentru americani. Atît bărbaţii cît şi femeile participă la activitatea productivă. Femeile constituie 50% din forţa de muncă americană. Ele pot fi întîlnite la toate nivelurile producţiei, de la munca necalificată la cea calificată sau chiar cea de înaltă calificare. Tinerii

şi bătrînii muncesc şi ei. Copiii învaţă de la o vîrstă fragedă să preţuiască munca şi independenţa care decurge din aceasta. De exemplu, copiii distribuie ziare dimineaţa înainte de şcoală sau pot lucra cu orar redus după orele de şcoală sau în timpul vacanţelor. Prin aceasta ei învaţă cum să-şi administreze banii şi să devină independenţi. Dorinţa de a nu depinde de nimeni determină pe multe persoane mai în vîrstă să refuze ideea pensionării la vîrsta de 65 de ani.

1. TIPURI DE ANGAJARE ÎN CIMPUL MUNCII

a. *Munca necalificată*

Majoritatea celor care păşesc pentru prima oară în cîmpul muncii o fac prin intermediul unei munci necalificate. Foarte mulţi, inclusiv americanii care se pregătesc sau studiază în vederea unei cariere, depun adesea o muncă necalificată pînă la încheierea pregătirii; ulterior ei utilizează munca necalificată depusă drept referinţă pozitivă pentru poziţia pe care doresc să o ocupe în domeniul pentru care s-au pregătit.

Cunoştinţele de limba engleză nu trebuie să vă împiedice în a vă căuta un loc de muncă, dar pot fi un handicap în obţinerea unui post mai bun. Multi refugiaţi şi imigranţi lucrează în paralel cu învăţarea limbii engleze sau cu obţinerea unei calificări care să le mărească şansele găsirii unui loc de muncă mai bun.

Locurile de muncă necalificată pot fi găsite în aproape orice domeniu de activitate, fie cu orar redus (part-time jobs), fie cu orar întreg (full-time jobs). Pentru a vă putea întreţine s-ar putea să fie necesare mai multe locuri de muncă.

Munca necalificată este plătită de obicei cu ora sau, de exemplu în cazul liniilor de asamblare, pe baza numărului de piese asamblate.

Plata cu ora. Plata cu ora se face conform numărului exact al orelor de muncă depuse. În cele mai multe firme, săptămîna de lucru este de 35 pînă la 40 de ore (şapte pînă la opt ore pe zi). Angajaţii plătiţi cu ora au dreptul la *plata orelor suplimentare* (overtime pay), în cazul în care au depăşit numărul de ore săptămînal planificat (40 de ore săptămînal). În acest caz se adaugă un supliment de 50% la tariful nominal. Angajaţii trebuie să se informeze la patron dacă se plătesc ore suplimentare. A lucra peste program, fără a ţi se cere, nu implică automat o anumită plată.

În multe locuri de muncă, efectuarea de ore suplimentare este socotită ca o datorie de serviciu. Angajaţii *sînt* plătiţi pentru orele suplimentare, dar *nu* li se acordă privilegiul de a refuza aceste ore suplimentare. *Eventualul refuz al orelor suplimentare prestabilite contractual poate atrage după sine desfacerea contractului de muncă.*

Plata cu ora variază de la un loc de muncă la altul. Majoritatea muncilor necalificate sînt plătite cu un salariu minim. Salariul minim reprezintă limita inferioară de retribuţie a angajaţilor. Salariul minim este stabilit de către guvernul federal. Unele state federale pot avea propriile legi privitoare la salariul minim, care poate fi mai ridicat, de la caz la caz. Informaţii asupra salariului minim al statului domiciliar sînt oferite telefonic de către oficiul local al forţelor de muncă. Excepţii de la salariul minim legal sînt posibile numai în situaţii în care angajatul cîştigă un salariu suplimentar (de exemplu, bacşişul la chelneri), ca parte a salariului nominal, prin care plata se ridică la nivelul sau deasupra salariului minim legal.

Plata în acord. Salariul în acord se foloseşte de obicei în producţia de masă, cum este cazul în întreprinderile de asamblare. Plata în acord garantează angajatului un salariu săptămînal fix, căruia i se adaugă plata pentru fiecare piesă produsă în plus faţă de norma minimă. Acordul de bază garantează angajaţilor numai cîştigul minim. Depăşind norma minimă, plata suplimentară pentru piesele supranumerice este avantajoasă atît pentru angajaţi cît şi pentru patroni.

b. Muncile calificate

Pentru a ocupa o poziţie calificată se cer absolvirea unei forme de învăţămînt general sau cu profil profesional, precum şi cunoştinţele necesare de limba engleză. Aceste locuri de muncă sînt, de regulă, mai bine remunerate decît cele necalificate, iar retribuţia creşte în raport cu acumularea de experienţiă şi pricepere. În State Unite, depunerea unei munci calificate oferă şansele unei cariere, *aceasta însemnînd posibilităţi de avansare precum şi creşterea retribuţiei.* În funcţie de domeniul de activitate, unele munci calificate pot fi uneori *mai bine* retribuite decît cele care presupun studii superioare. Locuri de muncă calificată pot fi găsite în aproape orice domeniu de activitate şi sînt, cel mai adesea, servicii cu normă întreagă (full time).

Nu toţi vor putea ocupa imediat locuri de muncă calificată dacă nu au o pregătire profesională corespunzătoare. Chiar şi în acest caz, firmele obişnuiesc să acorde angajaţilor la început o muncă necalificată, înainte de

a-i repartiza într-o poziţie calificată. Această fază de început poate spori şansele unui post mai bun, în firma sau în domeniul de activitate respectiv. Retribuţia angajaţilor care ocupă aceste posturi este superioară salariului minim garantat şi se poate efectua pe baza plăţii cu ora sau săptămînale. De obicei, acestor angajaţi li se plătesc orele suplimentare (overtime), în cazul în care depăşesc numărul de ore săptămînal planificat.

c. Posturi pentru persoane cu studii superioare

Pentru anumite profesii, cum ar fi medici, stomatologi, jurişti, există reglementări stricte în S.U.A. Solicitanţii de origine străină sînt obligaţi:

- să facă dovada unei pregătiri echivalente celei americane
- să se supună unei examinări a competenţei profesionale
- să obţină o autorizaţie de exercitare a profesiei sau un certificat pentru fiecare stat federal în care doresc să profeseze.

Datorită acestor reglementări, multor absolvenţi cu studii superioare li se cere obţinerea unei specializări suplimentare, înainte de a solicita echivalarea studiilor. În cazul în care vi se cere o astfel de re-specializare în vederea practicării unei profesii in S.U.A., va trebui să suportaţi taxele de şcolarizare. Uneori se oferă ajutor financiar sub formă de burse sau împrumuturi de studiu. Dacă aveţi nevoie de asistenţă financiară, trebuie să vă informaţi asupra taxelor respective şi asupra eventualului ajutor din partea universităţilor sau a altor institute de învăţămînt superior la care intenţionaţi să vă înscrieţi.

Spre deosebire de aceste profesii bine reglementate, există o serie de posturi pentru persoane cu înaltă calificare profesională, în domeniul economiei, finanţelor, al administraţiei de stat sau în alte domenii de activitate, pentru care se cere doar o pregătire sub-universitară. Acestea persoane îşi pot începe activitatea într-un post inferior, dar pot promova în cele din urmă în poziţii corespunzătoare calificării lor profesionale.

Datorită faptului că posturile care cer studii superioare sau o înaltă calificare pot fi mai bine remunerate, în final, decît orice alte posturi, nu trebuie uitat că la început retribuţia poate fi inferioară celei pe care o primeşte un muncitor calificat. Trebuie să aveţi în vedere faptul că, deşi salariile cresc cu timpul, şi că, la început, un angajat poate cîştiga mai puţin decît colegul său care depune aceeaşi muncă, vechimea în muncă (la aceeaşi firmă) determină de asemenea mărimea salariului.

În toate aceste profesii o bună stăpînire a limbii engleze este o condiţie esenţială.

2. TIPURI DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

a. Asigurarea socială (Social Security)

Asigurarea socială face parte din programul de asigurări de pensie al guvernului federal şi cuprinde aproape în totalitate persoanele care sînt încadrate în cîmpul muncii. Atît patronii cît şi angajaţii sînt obligaţi să plătească impozite guvernului. În cazul angajaţilor impozitul se reţine direct din salariu. Persoanele liber profesioniste plătesc de asemenea impozite, dar poartă singure responsabilitatea acestor plăţi, folosind formulare eliberate de către biroul local de Asigurare socială (Social Security office). Toate persoanele înregistrate la asigurarea socială pot să ceară pensionarea la vîrsta de 65 de ani. Asigurarea socială efectuează plata pensiilor. Pensionarea este posibilă şi la vîrsta de 62 de ani, dar alocaţia de pensie este în acest caz mai redusă. Plata pensiilor variază în funcţie de salarii şi de vechimea în muncă. Sistemul de asigurări sociale prevede de asemenea alocaţii pentru persoanele care, în urma unui accident, devin (fizic sau psihic) inapte de muncă. În acordarea pensiilor de invaliditate de muncă nu există limite de vîrstă. Informaţii suplimentare pot fi furnizate de biroul local de Asigurări sociale.

b. Alocaţia de şomaj (Unemployment compensation)

În toate statele federale există un program de alocaţii de şomaj finanţat prin contribuţii fiscale ale patronilor. Angajatul care a depus o muncă retribuită pe o perioadă de timp dată (de obicei minimum şase luni), şi care, din motive independente de voinţa sa, îşi pierde locul de muncă, are dreptul, de regulă, la o alocaţie de şomaj de mai multe luni. Cel care îşi părăseşte locul de muncă fără motive întemeiate sau care este concediat din motive bine întemeiate, este în pericol de a i se refuza alocaţia de şomaj.

Persoanele care primesc alocaţie de şomaj trebuie să fie înregistrate de Biroul braţelor de muncă în vederea căutării unui nou loc de muncă.

c. Alocaţia de invaliditate de muncă (Workers' Compensation)

Alocaţia de invaliditate de muncă se cunoaşte în foarte multe state federale, dar din pricină că *nu toate firmele* sînt obligate să participe la acest program de alocaţii de invaliditate de muncă al statului respectiv, nu orice angajat se bucură de acest ajutor. Alocaţia de invaliditate de muncă îndreptăţeşte, pe cei care îndeplinesc condiţiile, la prelungirea salarizării şi la achitarea costurilor tratamentului medical pe durata întregii perioade de incapacitate de muncă, în urma unui accident la locul de muncă sau în legătură cu locul de muncă. Aceste alocaţii se acordă, de regulă, în cazuri de invaliditate totală temporară sau definitivă şi acoperă costurile tratamentului medical necesar. Firmele care *nu participă* la aceste programe ale statelor federale pot acorda alocaţii similare, uzînd alt tip de asigurări.

d. Asigurarea de viaţă (Life insurance)

Uneori asigurarea de viaţă este preluată de către patron sau firma în care angajatul îşi desfăşoară activitatea. În aceste cazuri costurile sînt fie preluate integral de patron, fie parţial de patron şi parţial de angajat. Asigurarea de viaţă prevede plata în numerar a angajatului, în cazul în care acesta devine invalid de muncă pe viaţă în urma unui accident la locul de muncă sau în legătură cu locul de muncă. În caz de deces, asigurarea de viaţă este plătită familiei angajatului.

e. Asigurarea de boală medicală (Health or medical insurance)

Firmele oferă uneori angajaţilor lor preluarea integrală sau aproape integrală a costurilor asigurării de boală. De multe ori şi familia angajatului poate beneficia, contra unei mici sume de bani, de acest serviciu. Dar nu toate firmele acordă asemenea servicii; de altfel, ele pot diferi în funcţie de asigurarea aleasă.

f. Asigurarea de pensie (Retirement plans)

Asigurarea de pensie face parte dintr-un program de servicii sociale la care participă atît patronul firmei, cît şi angajatul acestuia. În mjoritatea cazurilor, angajaţii plătesc o sumă fixă, care este completată de către firmă cu o sumă calculată procentual din salariul brut. Aceste plăţi se efectuează pe întreaga perioadă a activităţii în producţie şi sînt returnate salariaţilor în rate lunare, odată cu pensionarea. Doar personale care îndeplinesc un

anumit număr de ani de activitate profesională pot beneficia de acordarea unei pensii.

g. Concediul de boală (Sick leave)

Angajaţilor cu normă întreagă li se asigură, pe o perioadă limitată, plata concediului de boală. Acordarea acestei plăţi în cazul absenţei din motive de boală este reglementată diferit de la firmă la firmă. Adeseori însă concediul de boală nu este plătit.

h. Concediul anual de odihnă (Annual leave)

Ca şi în cazul concediului de boală, concediul de odihnă se asigură prin plata lunară a unei sume fixe. Cele mai multe firme plătesc concediile de odihnă (angajaţii sînt plătiţi integral pe perioada concediului de odihnă). Concediul de odihnă se acordă la cerere. Angajatul are dreptul la concediu de odihnă după o perioadă stabilită de timp (de obicei după şase luni sau un an de muncă la firma respectivă). Unele firme însă, nu acordă nici concediu de boală plătit, nici concediu de odihnă plătit.

3. SALARII ŞI REŢINERI DIN SALARIU

a. Salarii (Pay)

În anumite situaţii, în special cînd este vorba de o firmă mică, angajaţii pot fi retribuiţi în numerar. De regulă însă, angajaţii primesc un cec. În cazul plăţii în numerar, angajatul primeşte un plic cu nota de plată care conţine detalii asupra calculării salariului şi a sumei reţinute. În cazul plăţii prin cecuri, calculul salariului şi al reţinerilor apare pe o porţiune separatăo cecului, numită *pay-stub* («cotorul de plată»). Aici sînt menţionate salariul brut, salariul net precum şi reţinerile.

Salariul brut. Salariul oferit pentru munca depusă reprezintă de obicei salariul brut. Acesta este suma totală a retribuţiei pe o anumită perioadă de timp, din care *nu s-au perceput* reţineri.

Salariul net. Suma înmînată angajaţilor reprezintă salariul net, adică salariul din care au fost scăzute toate reţinerile.

b. Reţineri din salariu

Reţinerile din salariu se percep din salariul brut pe o anumită peioadă şi pot varia de la caz la caz. Acestea pot fi *obligatorii* sau *voluntare*.

Reţinerile obligatorii sînt fixate de lege şi trebuie percepute pe fiecare salariu şi pe fiecare perioadă de salarizare.

1. *Impozitele federale pe venituri.* Impozitele federale pe venit sînt obligatorii pentru toate persoanele care îşi au domiciliul şi muncesc în S.U.A. Plata acestor impozite este stabilită de lege, iar refuzul plăţii se pedepseşte cu amenzi şi/sau cu închisoarea. Împozitele federale pe venituri oferă guvernului posibilitatea de a-şi plăti costurile curente, precum şi finanţarea programelor la nivel federal, cum ar fi apărarea naţională, ajutoare pentru străinătate sau asistenţa socială.

Impozitele federale pe venituri se reţin de obicei din fiecare salariu, procentual, pentru o anumită perioadă de plată. Procentajul este stabilit în formularul de reţineri «W-4», pe care fiecare angajat trebuie să îl completeze la angajare. Acest formular este stabilit de legea fiscală americană şi cuprinde numărul persoanelor întreţinute de salariat, cu excepţia celor stabilite în străinătate.

Pînă la data de 31 ianuarie a fiecărui an firmele sînt obligate să trimită angajaţilor formularul «W-2», în care este consemnat venitul total realizat. Acest formular cuprinde veniturile totale realizate, precum şi toate reţinerile percepute din salariul brut. Declaraţia de venit trebuie păstrată cu grijă, deoarece aceasta conţine suma impozitelor plătite într-un an şi este necesară pentru completarea formularului privind a impozitul anual pe venituri. Acest formular trebuie completat şi trimis împreună cu formularul «W-2» la Serviciul de venituri interne, IRS (International Revenue Service), pînă la data de 15 aprilie a anului curent. Formularele se pot procura de la bănci sau de la oficiile de poştă locale.

În cazul în care nu au fost percepute impozite suficiente (de exemplu prin declararea unui număr prea mare de persoane întreţinute, făcînd ca reţinerile din salariu pe o anumită perioadă să fie insuficiente), va trebui plătită o sumă suplimentară. În cazul în care au fost plătite prea multe impozite, suma excedentară va fi rambursată. Pentru muncitorii cu venit mic există *posibilitatea* unui aşa-numit sistem de credite pe venituri. Conform acestuia, se poate reduce impozitul sau rambursa o sumă de bani, chiar şi în cazul în care nu s-au reţinut impozite pe salariu.

Birouri ale I.R.S. există în fiecare localitate. În caz că doriţi ajutor la completarea formularelor sau aveţi întrebări referitoare la impozite, adresaţi-vă cu încredere Biroului local al I.R.S.

2. *Taxa de asigurare socială* sau Legea privind contribuţiile la asigurarea federală (F.I.C.A. = Federal Insurance Contributions Act) stabileşte procentajul reţinerilor din salariul brut. Taxele F.I.C.A. sînt returnate lunar, în momentul în care angajatul atinge vîrsta de pensionare (de regulă 65 de ani) sau, dacă, în urma unui accident, angajatul nu mai este apt de muncă.

3. *Impozitul de stat pe venituri.* Acest impozit este perceput numai în unle state americane. În statele care percep această formă de impozit se reţine un procent fix din salariul brut (de regulă inferior impozitului federal). Acest impozit serveşte la acoperirea costurilor curente ale statului respectiv. Unele state nu percep acest impozit în mod regulat, ci separat şi în scopuri anumite.

4. *Impozitul local pe venituri.* Acest impozit este perceput numai în anumite state americane, la nivel de oraş sau de comitat.

Reţinerile voluntare sînt acele reţineri pe care angajatul le acceptă din proprie iniţiativă, în scopul realizării unui beneficiu ulterior. Ele se pot efectua la fiecare perioadă de plată sau conform unui plan stabilit (lunar, la trei săptămîni, bilunar) şi pot include asigurări medicale, cotizaţii sindicale, contribuţii la fondul de credit sindical (similar Casei de ajutor reciproc din România), sau contribuţii la asigurarea pe viaţă. Mai există şi alte forme de reţineri, în funcţie de firmă şi de beneficiile respective.

În continuare vă prezentăm un model de formular «W-2», care conţinue toate tipurile de reţineri din salariu.

1 Control number		OMB No. 1545-0008	
2 Employer's name, address, and ZIP code The Shade Department Store, Inc. 7120 Woodruff Street Wheaton Shopping Center Wheaton, VA 22502		3 Employer's identification number	4 Employer's State number
		5 Statutory employee ☐ Deceased ☐ Legal rep ☐ 942 emp ☐ Subtotal ☐ Void ☐	
		6 Allocated tips	7 Advance EIC payment
8 Employee's social security number 123-45-6789	9 Federal income tax withheld 3.96	10 Wages, tips, other compensation 114.61	11 Social security tax withheld 6.93
12 Employee's name, address, and ZIP code John T. Wallas 18714 Jay Avenue Takoma Park, MA 22502		13 Social security wages 114.61	14 Social security tips
		16	
		17 State income tax 1.66	18 State wages, tips, etc	19 Name of State
		20 Local income tax	21 Local wages, tips, etc	22 Name of locality

Form W-2 Wage and Tax Statement **1985** Copy C For EMPLOYEE'S RECORDS
This information is being furnished to the Internal Revenue Service

Department of the Treasury
Internal Revenue Service

4. OBŢINEREA UNUI LOC DE MUNCĂ

Căutarea unui loc de muncă ia timp şi răbdare şi presupune dorinţa de a munci.

Odată ajuns în Statele Unite, în căutarea unui loc de muncă vă veţi afla în concurenţă atât cu cei care caută, ca şi dumneavoastră, un post vacant, precum şi cu cei deja angajaţi, care urmăresc promovarea într-un post mai bun. Este de la sine înţeles că orice persoană în căutare de lucru îşi doreşte postul cel mai bun, corespunzător calificării sale. Patronul va oferi locul de muncă vacant persoanei care, din punctul său de vedere, îndeplineşte cel mai bine condiţiile şi cerinţele impuse de postul respectiv, sau persoanei care reuşeşte, într-un mod sau altul, să-l convingă că ea este cea mai potrivită pentru a prelua postul vacant.

Pentru a face faţă acestei competiţii şi pentru a reuşi să ocupaţi un loc de muncă vacant trebuie să fiţi mînat de dorinţa de a munci şi pregătit să acceptaţi orice muncă vi se oferă.

Pentru a obţine ş păstra un loc de muncă este important să înţelegeţi că:

- nu există locuri de muncă care vă aşteaptă pe dumneavoastră,

- pentru ocuparea unui loc de muncă veţi fi în concurenţă atît cu alţi refugiaţi cît şi cu şomeri americani,

- pentru obţinerea unui loc de muncă bine plătit şi rîvnit, concurenţa este, bineînţeles, mai mare,

- primul loc de muncă obţinut în Statele Unite nu este în mod necesar acela în care veţi lucra o viaţă întreagă,

- în multe ramuri tehnice se cere o calificare obţinută în Statele Unite,

- diploma de calificare profesională obţinută în ţara de origine nu este în mod necesar recunoscută în Statele Unite.

În căutarea unui loc de muncă este important să demonstraţi competenţa şi experienţa acumulată, legate de munca pe care doriţi să o efectuaţi. Va trebui să învăţaţi cum să vă adaptaţi cel mai bine competenţa profesională la cerinţele pieţii muncii din Statele Unite. Nu uitaţi că înşişi americanii şi schimbă locurile de muncă pentru a se adapta la cerintele pieţei şi pentru a avansa în carieră. Mobilitatea profesională permite oamenilor să adapteze si să schimbe natura muncii lor corespunzător capacităţii şi intereselor proprii.

Căutarea unui loc de muncă cere răbdare, imaginaţie şi iniţiativă proprie. Chiar dacă locurile de muncă nu sînt imediat libere, va trebui să stabiliţi contacte, telefonic sau în scris, cu potenţialii patroni. Multe firme practică, în vederea angajării, o politică a «uşilor deschise», care oferă oricărui solicitant posibilitatea de a-şi oferi serviciile şi de a fi luat în evidenţă pentru viitoarele posturi vacante. Cu cît mai multe firme ştiu de existenţa dumneavoastră, cu atît mai mari vor fi şansele de a găsi un loc de muncă. În căutarea unui loc de muncă trebuie fie făcută dovada că aţi cerut eliberarea legitimaţiei de asigurare socială (Social Security Card), fie să prezentaţi acest document împreună cu legitimaţia I-94, pentru a demonstra că sînteţi autorizat să lucraţi. Cei care solicită un serviciu care presupune un studii superioare trebuie să prezinte, pe lîngă acestea, şi o autobiografie amănunţită referitoare la şcolile absolvite şi la experienţa profesională («curriculum vitae» sau «resumé»).

a. Surse de informaţii referitoare la locurile de muncă

1. *Prietenii şi sponsorii.* Contactele personale sînt adesea cele mai bune surse referitoare la locurile de muncă. Prietenii şi sponsorii, anticipînd sosirea dumneavoastră, se informează asupra eventualelor locuri de muncă vacante pe care să le puteţi solicita imediat. Este bine să folosiţi informaţiile obţinute.

2. *Agenţiile voluntare.* Cele mai multe agenţii voluntare au adeseori angajaţi care sînt familiarizaţi cu piaţa locurilor de muncă în zona respectivă şi sînt specializaţi în găsirea locurilor de muncă pentru refugiaţi. Foarte mulţi posedă o experienţă îndelungată şi au contacte în toate domenille de activitate. Adesea aceştia reprezintă sursa cea mai bună în găsirea unui serviciu. Cu toate că ei sînt foarte ocupaţi, este recomandabil să faceţi personal cunoştinţa consilierilor (job counselors) şi să menţineţi contactul cu ei. Angajaţii agenţiilor voluntare caută de obicei patroni locali de originea dumneavoastră, precum şi alte surse de sprijin.

3. *Serviciul forţelor de muncă local şi de stat.* În fiecare stat federal există o agenţie a forţelor de muncă care oferă *asistenţă gratuită* în vederea obţinerii unui loc de muncă. În momentul în care v-aţi înregistrat la una din aceste agenţii, vi se vor indica locurile de muncă vacante care corespund pregătirii dumneavoastre profesionale.

4. *Agenţii de plasare particulare.* Aceste agenţii oferă adesea aceleaşi servicii ca şi serviciul forţelor de muncă oficial din statul sau localitatea respectivă. Agenţiile de plasare particulare *percep o taxă* calculată procentual din salariul lunar sau anual în cazul în care solicitantul acceptă unul din locurile de muncă oferit de agenţie. Unele firme preiau aceste costuri. Informaţi-vă exact asupra fiecărei agenţii înainte de a-i solicita sprijinul, căci uneori se poate întîmpla ca acestea să fie mai degrabă interesate în a încasa bani decît în a vă plasa într-un loc de muncă sigur. Pot trece luni întregi pînă la obţinerea unui serviciu prin intermediul acestor agenţii şi nu este bine să vă bazaţi doar pe ele.

b. Alte surse

Întrucît găsirea unui loc de muncă este prioritară pentru refugiaţi, aceştia trebuie să se informeze şi singuri. Alte surse de informaţii sînt:

1. *Oferte de serviciu din presa locală (Want Ads).* Aceasta este probabil sursa cea mai importantă de informaţii cu privire la locurile de muncă

vacante dintr-o zonă. Anunţurile apar în ziarul local sub rubrica «Help Wanted» sau «Employment Opportunities», pe ultimele pagini, în ordinea alfabetică a profesiilor şi conţin o scurtă descriere a postului, cerinţele şi salariul oferit. De asemenea, se indică numărul de telefon sau adresa firmei respective. Aceste anunţuri trebuie consultate *zilnic* şi, în momentul găsirii unui post interesant, firma trebuie *imediat* contactată, căci orice ezitare micşorează şansele. Presa minorităţilor etnice (în cazul de faţă, cea în limba română) oferă o excelentă sursă de informaţii, în special pentru cei care nu stăpînesc foarte bine limba engleză.

2. *Afişarea posturilor vacante («Help Wanted» Signs).* Multe firme afişează la intrare posturile vacante. Chiar dacă serviciul oferit nu este cel mai potrivit, este totuşi recomandabil să vă oferiţi serviciile (prin eventuala completare a unor formulare) pentru un viitor loc vacant. Nu trebuie să vă sfiiţi să vă oferiţi serviciile în mai multe locuri, căci aceasta nu poate decît să vă sporească şansele obţinerii unui loc de muncă.

3. *«Paginile galbene» ale anuarului telefonic (Yellow Pages).* Această rubrică a cărţii de telefon locale este concepută pe domenii de activitate şi menţionează, în ordine alfabetică, toate firmele şi organizaţiile locale. Adresîndu-vă telefonic sau în scris firmelor care vă interesează, s-ar putea să descoperiţi un loc de muncă vacant sau să primiţi informaţii despre existenţa unor posibilităţi viitoare de angajare în această de activitate.

4. *Revistele de specialitate şi buletinele periodice (Professional Journals and Newsletters).* Există o serie întreagă de cataloage şi reviste de specialitate care oferă o listă a şi întreprinderilor legate de o anumită specialitate, împreună cu descrierea lor succintă, precum şi adresele lor. Aceste publicaţii pot fi consultate în bibliotecile publice şi universitare. Scriind la cît mai multe organizaţii posibile, vă măriţi şansa de a găsi un serviciu şi vă puteţi face o imagine mai bună asupra pieţei locurilor de muncă dintr-un anumit domeniu.

c. *Autobiografia (Curriculum Vitae sau Resumé)*

Formalităţile de angajare a unei persoane cu studii superioare includ şi alcătuirea unui *curriculum vitae*. Acesta trebuie să fie ordonat, bine formulat, concis, corect din punct de vedere gramatical şi al ortografiei şi să nu depăşească o pagină. Autobiografiile în rezumat variază ca formă şi stil în funcţie de profesie şi de preferinţele personale, dar, de obicei, ele conţin anumite informaţii, structurate pe rubrici, cum ar fi:

1. *Informaţii referitoare la persoana solicitantului:* nume, adresă, număr de telefon.

2. *Experienţa profesională.* Această rubrică este o enumerare a locurilor de muncă ocupate, începînd cu cel mai recent şi continuînd, retrospectiv, cu celelalte avute de-a lungul anilor. Informaţiile *trebuie* să includă numele şi adresele întreprinderilor sau instituţiilor, poziţia ocupată, o descriere succintă a responsabilităţilor avute în serviciul respectiv, precum şi perioadele de angajare. Solicitanţii care posedă o experienţă mai redusă în cîmpul muncii, sau niciuna, pot include informaţii referitoare la alt gen de experienţă (de exemplu, distincţii speciale, publicaţii, participarea la organizaţii locale, proiecte). De asemenea, se poate adăuga pe scurt activitatea desfăşurată în ţara care le-a acordat pentru prima oară protecţia.

3. *Perioada de şcolarizare, studii, calificarea profesională.* Această rubrică trebuie să cuprindă, în ordine cronologică, perioadele de şcolarizare, precum şi cele de calificare profesională - începînd, de asemenea, cu cea mai recentă -: numele şcolii sau a instituţiei de învăţămînt superior, cursunle (speciale) studiate, durata şcolarizării (studiilor), precum şi diplomele, calificativele/notele, certificatele de absolvire obţinute în urma acestui studiu. De asemenea, trebuie scoasă în evidenţă competenţa profesională a solicitantului.

5. *Referinţe.* Rezumatul autobiografic include adesea numele, ocupaţia şi adresa personaelor care pot da informaţii directe asupra aptitudinilor profesionale ale solicitantului. Aceste persoane (de exemplu, sponsorii) mai pot da referinţe asupra profilului moral, asupra formaţiei şi seriozităţii solicitantului.

În cazul în care solicitantul trimite autobiografia înainte de a se prezenta personal la patronul sau firma respectivă, ea trebuie însoţită de o scrisoare de recomandare (cover letter). Scopul acestei scrisori este de a permite solicitantului să se descrie pe scurt (de preferinţă, pe o pagină), să evidenţieze motivele care îl determină să solicite postul şi să enumere actele care însoţesc scrisoarea. Scrisoarea de recomandare trebuie să îndeplinească următoarele condiţii:

- să fie dactilografiată sau scrisă îngrijit şi clar;

- să fie adresată, dacă este posibil, unei persoane anume din firma respectivă;

- să descrie clar şi exact postul şi motivul pentru care solicitantul se adresează firmei respective;

- să fie clară, succintă şi să aibă un caracter oficial.

(În paginile următoare vă prezentăm modele de scrisoare de recomandare şi de *curriculum vitae*.)

Model de scrisoare de recomandare

Mr. John Jones, Director
Edison Electric Company
954 Atlantic Avenue
Chicago, Illinois 60021

Stimate domnule Jones,

Am citit în numărul de astăzi al ziarului Chicago Times anunţul prin care căutaţi un inginer electrotehnic. M-aş bucura dacă aş fi luat în considerare pentru acest post şi, în acest scop, anexez prezentei scrisori o copie a autobiografiei mele.

Dacă doriţi informaţii suplimentare referitoare la formaţia mea profesională sau la situaţia mea personală, îmi va face plăcere să vi le ofer.

Aştept cu nerăbdare răspunsul dumneavoastră.

Cu stimă,

Ion Ionescu
544 South Woodside Avenue
Chicago, Illinois 60653

Anexă

Notă: Această scrisoare este doar un model. Ea ar mai trebui să includă informaţii suplimentare de interes pentru cel care o va citi, rămînînd însă succintă şi cu caracter oficial.

Mr. John Jones, Director
Edison Electric Company
954 Atlantic Avenue
Chicago, Illinois 60021

Dear Mr. Jones:

I read in today's issue of the Chicago Times that there is a position available with your company for an electrical engineer. I would like to be considered for this position and therefore attach a copy of my resumé.

If you should require additional information regarding my education, work experience, or personal situation, I will be more than happy to provide it.

I look forward to your reply.

Sincerely yours,

Ion Ionescu
544 South Woodside Avenue
Chicago, Illinois 60653

Enclosure

Model de autobiografie

Ion Ionescu
544 South Woodside Avenue
Chicago, Illinois 60653
(312) 667-6969

SCOP

De a fi angajat ca inginer electrotehnic şi de a mă specializa, în domeniul analizei reţetelelor electrice.

STUDII

Institutul Politehnic Cluj-Napoca, Cluj-Napoca, România. Diplomă de inginer electrotehnic (echivalentă cu U.S. undergraduate and masters degree combined). 1975-1980.

EXPERIENŢĂ PROFESIONALĂ

Inginer stagiar la «Electroputere», Craiova, însărcinat cu supravegherea controlului de calitate a producţiei.

Asistent universitar la Institutul Politehnic din Craiova.

PUBLICAŢII

«Studiul eficienţei controlului de calitate în întreprinderi», (în) «Revista Institutului Politehnic din Craiova», 10, 1978.

REFERINŢE

Dr. Frank Jones, Chairman
Department of Engineering, Woodrow College
Charleston, South Carolina 29060
Tel. (201) 510-7200.

Mr. John Smith, sponsor, Tel. (416) 318-9711.

LIMBI STRĂINE

Limba română (limbă maternă), limba rusă şi limba germană (citit), limba engleză (citit), limba engleză (citit şi scris).

DATE PERSONALE

Născut la Alba Iulia, România, la 20 mai 1955, căsătorit, doi copii. Admis în Statele Unite ca refugiat la data de 30 martie 1982. Drept de muncă.

ION IONESCU
544 South Woodside Avenue
Chicago, Illinois 60653
(312) 667-6969

JOB OBJECTIVE

To be employed in the field of electrical engineering and eventually specialize in network analysis.

EDUCATION

Cluj-Napoca Technical University, Cluj-Napoca, Romania. Masters in Electrical Engineering (equivalent to U.S. undergraduate and masters degree combined), 1975-1980.

EXPERIENCE

Junior Engineer in the Craiova Electrical Utility Plant. Supervised quality control of production department.

Teaching Assistant at the Craiova Technical Institute.

PUBLICATIONS

«A Study on the Effectiveness of Quality Control in Industrial Plants,» Revista Institutului Politehnic din Craiova, 10, 1978.

REFERENCES

Dr. Frank Jones, Chairman
Department of Engineering, Woodrow College
Charleston, South Carolina 39060
Tel. (201) 510-7200

Mr. John Smith, sponsor, Tel. (416) 318-9711

LANGUAGES

Romanian (native); Russian and German (reading ability); English (basic reading and writing ability).

PERSONAL INFORMATION

Born in Bucharest, Romania, May 20, 1955. Married, two children.
Admitted to the United States as a refugee on March 30, 1982. No restrictions on employment.

5. SCHIMBAREA LOCULUI DE MUNCĂ. MOBILITATE. AVANSARE.

Cheia bunăstării şi adaptării cu succes la modul de viaţă din Statele Unite o constituie deţinerea unui loc de muncă. După obţinerea unui loc de muncă, lucrul cel mai important este păstrarea lui. Primul loc de muncă în Statele Unite are o importanţă deosebită pentru cariera dumneavoastră viitoare. Din cauză că pe patroni nu îi interesează angajarea şi pregătirea persoanelor care intenţionează să rămînă la o firmă doar o scurtă perioadă de timp, este recomandabil ca primul loc de muncă să fie păstrat cel puţin şase luni. Aceasta vă va crea reputaţia de a fi demn de încredere şi va îmbunătăţi şansele pentru avansarea în serviciul respectiv.

a. La locul de muncă

Pentru a putea păstra un loc de muncă trebuie să fiţi informaţi asupra anumitelor cerinţe pe care trebuie să le îndeplinească noii angajaţi. Acestea sînt:

1. Punctualitate şi respectarea strictă a programului de muncă. In cazul în care întîrziaţi, anunţaţi telefonic şeful de echipă.. Multe firme folosesc fişe sau ceasuri automate de pontaj care înregistrează ora exactă a începerii şi a încetării lucrului. Angajaţii care întîrzie în mod frecvent pot să îşi piardă locul de muncă, sau li se poate reţine din salariu. Unele firme reţin pentru fiecare 15 minute întîrziere suma echivalentă plăţii unei jumătăţi de oră.

2. Problemele personale nu trebuie să se răsfrîngă asupra activităţii profesionale. De asemenea, evitaţi să vă rezolvaţi chestiuni de ordin personal în timpul serviciului (comsioane, cumpărături, etc.)

3. În cazul în care aveţi dubii, cereţi lămuriri şi nu încercaţi să ascundeţi faptul că nu sînteţi familiarizat cu chestiunea respectivă.

4. Demonstraţi că sînteţi pregătit să învăţaţi şi să preluaţi noi sarcini şi responsabilităţi.

5. Păstraţi o atitudine prietenoasă şi relaxată, fără a face abuz de familiaritate la locul de muncă.

Aptitudinile demonstrate şi munca sîrguincioasă sînt respectate şi, în general, răsplătite.

b. Avansarea în serviciu

Avansarea în serviciu, promovarea într-o poziţie superioară, are rădăcini puternice în tradiţia americană. Aceasta se poate realiza prin avansarea pe treapta ierarhică sau preluarea de responsabilităţi noi în aceeaşi firmă, sau schimbînd fie firmele, fie domeniile de activitate, sau chiar acceptînd eventuale schimbări de domiciliu. Nu părăsiţi, totuşi, un loc de muncă, fără a avea siguranţa unui alt loc de muncă.

Uneori avansarea rezultă din examinarea eficienţei muncii depuse de angajat. În unele firme aceasta este o operaţie de rutină în procesul analizei locului de muncă. De aici rezultă fie o mărire a salariului, fie promovarea angajatului.

Avansarea mai poate rezulta din preluarea unor responsabilităţi noi în cadrul aceleiaşi firme. Uneori promovarea este condiţtionată de absolvirea unor cursuri de specializare suplimentară, care sînt organizate în majoritatea oraşelor americane atît pentru americani cît şi pentru refugiaţi.

c. Schimbarea locului de muncă

În Statele Unite ale Americii, schimbarea locului de muncă în scopul ocupării unei poziţii mai bune este un fapt normal şi acceptat pretutindeni. Forţa de muncă americană este unică prin mobilitatea pe care o demonstrează în schimbarea locurilor de muncă sau a domiciliului. Ca nou venit în Statele Unite, trebuie să fiţi conştient de faptul că, pentru a face progrese sau pentru a vă îmbunătăţi situaţia profesională, veţi fi probabil nevoiţi să schimbaţi mai multe locuri de muncă la diverse întreprinderi, pînă veţi reuşi să vă stabiliţi definitiv.

Succesul obţinerii unui loc de muncă mai bun depinde de referinţele obţinute în serviciul precedent. Hărnicia, punctualitatea şi îndeplinirea conştiincioasă a sarcinilor acordate sînt calităţi indispensabile unei bune caracterizări din partea firmei. Din acelaşi motiv este recomandabil să vă păstraţi primul loc de muncă o perioadă rezonabilă de timp (cel puţin între trei şi şase luni). Nu uitaţi că momentul cel mai potrivit pentru a căuta un nou loc de muncă este perioada în care lucraţi (sînteţi angajat).

Cînd un angajat care îşi înaintează demisiaelare dreptul de a cere firmei o scrisoare de recomandare (caracterizare), în care patronul evidenţiază calităţile angajatului şi indică perioada cînd acesta a muncit în firma respectivă. Pentru o bună caracterizare este important ca angajatul să

păstreze relaţii cordiale cu firma în care lucrează. Nu uitaţi să anunţaţi firma cu *cel puţin 2 săptămîni înainte* de părăsirea postului. Aceasta îi va permite să găsească un nou angajat care să vă înlocuiască. Cu toate că s-ar putea ca patronul să regrete că vă pierde, schimbarea locului de muncă nu este privită în Statele Unite ca un act neloial. Se aşteaptă însă ca intenţia de a demisiona să fie anunţată *în timp util.*

Aceasta poate fi şi o obligaţie contractuală, a cărei neonorare îndreptăţeşte firma la reţinerea restului de salariu cuvenit.

B. CONCLUZIE

Pentru majoritatea refugiaţilor deţinerea unui loc de muncă reprezintă cheia succesului adaptării în S.U.A. Primul loc de muncă permite refugiaţilor acoperirea cerinţelor de primă necesitate, dar şi şansa obtinerii unei munci mai bine retribuite, care oferă mai multă siguranţă financiară. Pe lîngă ocazia de a face cunoştinţă cu stilul de muncă american, refugiaţii au prilejul de a-şi îmbunătăţi cunoştinţele de muncă, discutînd cu colegii lor de muncă americani, şi de a intra în contact direct cu modul de viaţă american în general. Agenţiile voluntare, sponsorii, prietenii, rudele, precum şi programele speciale de combatere a şomajului, iniţiate de guvernul american, pot veni în ajutorul refugiaţilor după sosirea acestora în Statele Unite. Cu toate că primul loc de muncă poate fi unul necalificat, este important ca acesta să fie păstrat cîtva timp în vederea obţinerii unor bune referinţe de muncă. Schimbarea locurilor de muncă şi îmbunătăţirea situaţiei profesionale sînt la îndemîna fiecăruia. Privită în perspectivă, capacitatea refugiaţilor de a se adapta la stilul de muncă american poate constitui unul din factorii cei mai importanţi în atingerea succesului final şi a împlinirii personale.

CAPITOLUL III

VENITURI ŞI CHELTUIELI

A. INTRODUCERE

Cumpărăturile, operaţiile bancare şi plata necesităţilor de bază, cum ar fi locuinţa şi alimentele, diferă de la o ţară la alta. Costul vieţii în Statele Unite este adeseori foarte ridicat; refugiaţii care nu-şi administrează cu grijă veniturile, economiile, creditele acordate, pot ajunge la serioase dificultăţi financiare.

Capitolul de faţă conţine informaţii asupra uzanţelor financiare din S.U.A., cum ar fi administrarea bugetului familiei, efectuarea cumpărăturilor şi folosirea serviciilor bancare.

1. ADMINISTRAREA VENITULUI PROPRIU

Pentru cel care trăieşte din surse de venit reduse în Statele Unite este esenţial să ştie cum să-şi gospodărească banii. Administrarea bugetului propriu înseamnă a şti să păstrezi echilibrul între venituri şi cheltuieli, a nu cheltui mai mult decît cîştigi şi a nu cumpăra decît articole de primă necesitate. S-ar putea ca bugetul dumneavoastră lunar să cuprinda cheltuieli neprevăzute.

a. Cheltuieli fixe

În categoria cheltuielilor «fixe» - cel mai adesea, lunare - trebuie să aveţi în vedere:

1. *Chiria.* Aceasta va fi probabil suma cea mai ridicată din cheltuielile lunare fixe şi prima pe care va trebui să o consideraţi. Indiferent dacă aţi semnat un contract de închiriere sau nu, chiria lunară trebuie plătită la data stabilită. În cazul în care chiria nu este plătită de loc, sau este-cu întîrzieri repetate, s-ar putea să vi se ceară să părăsiţi locuinţa. Calitatea locuinţei alese depinde de mijloacele financiare la dispoziţie.

2. *Cheltuieli adiţionale chiriei (electricitate, gaz, apă curentă).* Uneori acestea sînt incluse în chirie: cel mai adesea, însă, va trebui să vă adresaţi direct furnizorilor. Nota de plată lunară este un formular care conţine: numele şi adresa consumatorului, numărul de înregistrare, perioada de plată, costul serviciilor (inclusiv impozite) şi data pînă la care trebuie efectuată plata. Plăţile lunare se pot efectua personal sau prin poştă. Indiferent de modalitatea de plată, este important ca aceasta să fie făcută la timp. În cazul neefectuării la timp a plăţii se percep amenzi sau serviciile pot fi chiar retrase.

3. *Alimentele.* La cumpărături veţi fi probabil uluit de marea varietate a ofertei. Cu toate acestea, trebuie să vă feriţi să cumpăraţi sub impulsul momentului. Cumpăraţi numai alimente la un preţ rezonabil şi în cantităţi suficiente pentru mai multe zile. *Comparaţi* produsele ambalate asemănător, pentru a verifica ce marcă de produs vă oferă mai mult pentru aceeaşi sumă de bani. *Verificaţi* de asemenea şi termenul de garanţie a produsului. Alimentele cumpărate după expirarea acestui termen nu mai sînt proaspete şi pot fi chiar alterate.

4. *Transportul în comun.* Este important să calculaţi costurile zilnice ale călătoriei cu mijloacele de transport în comun spre locul de muncă şi înapoi, spre casă. Adesea, abonamentele lunare care vă permit un număr nelimitat de călătorii cu un anumit mijloc de transport pot fi mai avantajoase.

5. *Asigurările.* Uneori se întîmplă să apară cheltuieli neprevăzute: cazuri de boală, accidente, incendii. Pentru situaţiile neprevăzute încheierea unei asigurări speciale poate fi uneori indispensabilă. Aceasta vă garantează, în schimbul unei sume lunare, conform condiţiilor contractuale, acoperirea costurilor survenite în urma unui accident neprevăzut.

Deşi aceste asigurări sînt facultative, unele dintre ele pot deveni indispensabile:

- *asigurarea de boală,* care acoperă costurile de spitalizare şi, parţial, tratamentul administrat. Unele poliţe de asigurare pot acoperi onorariul medical precum şi analizele medicale. Acest tip de asigurare poate fi uneori preluat în parte de către firma la care lucraţi. Din cauza costurilor ridicate ale serviciilor medicale, asigurarea de sănătate *este necesară.*

- *asigurarea pentru automobile* se încheie în momentul cumpărării maşinii. În majoritatea statelor S.U.A. este interzisă conducerea unui

automobil care nu este asigurat. Dacă sînteţi implicat într-un accident şi nu sînteţi asigurat, trebuie să suportaţi toate cheltuielile survenite în urma pagubelor produse. Această sumă se poate ridica la mii de dolari. Există mai multe tipuri de poliţe de asigurare pentru automobile. Unele includ cheltuielile de spitalizare şi onorariile medicilor pentru persoanele implicate într-un accident de maşină. Va trebui să vă faceţi timp pentru a vă informa asupra *diverselor tipuri* de asigurare pentru automobile.

- *asigurarea proprietăţii private,* care vă ajută să înlocuiţi bunurile materiale deteriorate în urma unui incendiu sau pierdute în urma unui furt, sau în alt fel de accidente.

- *asigurarea de viaţă,* care oferă sprijin financiar pentru membrii familiei, în cazul unui deces al susţinătorului acestora.

6. *Telefonul.* Acesta este un serviciu facultativ. În momentul în care faceţi însă uz de el, trebuie să suportaţi cheltuielile lunare. Ca şi în cazul celorlalte servicii, plata se face pe baza unei facturi lunare şi la data stabilită contractual.

După ce aţi stabilit care sînt cheltuielile dumneavoastră fixe, trebuie să mai luaţi în considerare:

b. Cheltuieli variabile

1. economii
2. costuri medicale şi dentare care nu sînt acoperite de către asigurare
3. îmbrăcăminte
4. mobilă şi articole de uz casnic
5. diverse (necesităţi personale)

2. CUMPĂRĂTURILE

La dispoziţia cumpărătorului american există o gamă foarte mare de posibilităţi. Varietatea tot mai mare a produselor poate dezorienta la început. Orice nou venit în Statele Unite are o serie întreagă de necesităţi. El va trebui însă să-şi fixeze priorităţile şi să-şi adapteze noilor realităţi modul obişnuit de a face cumpărături. El va trebui să cheltuiască o sumă anumită pentru acoperirea cerinţelor de prim ordin, de exemplu alimente şi articole de

uz casnic; după aceea va avea cheltuieli de scurtă durată (îmbrăcăminte) şi cheltuieli de lungă durată (mobilă, televizor sau maşină). Pentru a face cumpărături avantajoase, trebuie consultate anunţurile din ziare, ofertele magazinelor cu preţ redus (*discount shops* şi *thrift shops*), precum şi ofertele din magazinele obişnuite. Sponsorul, agenţia voluntară, prietenii sînt în măsură să dea sfaturi în această direcţie.

a. Surse de informaţii referitoare le cumpărături

1. *Ziarele* sînt prima sursă de informare la îndemîna cumpărătorului chibzuit. Există, în general, trei rubrici ale unui ziar care publică informaţii utile asupra cumpărării şi vînzării de produse sau asupra prestaţiilor de servicii.

Reclama curentă (Ads), care este intercalată între textele articolelor ziarului. De obicei, aceste anunţuri enumeră produse sau servicii şi preţurile lor curente. În cazul unei oferte speciale (la preţ redus), textul reclamei este deosebit de bine pus în evidenţă.

A doua secţiune a ziarului care oferă informaţii pentru cumpărător este un *supliment* ce se distribuie împreună cu ziarul. Acest supliment se tipăreşte, în general, cînd se anunţă o vînzare cu mari reduceri, care acoperă o varietate largă de produse.

Mica publicitate (Classified Ads). O rubrică separată a ziarului face reclama unui sortiment variat de produse noi sau folosite şi constituie, de obicei, ultima parte a ziarului. Spre deosebire de reclama curentă, unde anunţurile sînt plătite de către firmele interesate, anunţurile de mică publicitate sînt plătite de către persoane private, care oferă un serviciu sau un produs spre vînzare, închiriere sau comercializare. Această rubrică (comparabilă cu mica publicitate din România, dar de proporţii mult mai mari) conţine anunţuri clasificate în mai multe categorii: CASE DE VÎNZARE, BICICLETE DE VÎNZARE, ANIMALE DE VÎNZARE, APARATE ELECTRICE DE VÎNZARE, etc.

Acest mod de informare oferă avantajul de a putea compara preţurile produselor similare şi de a stabili care sînt magazinele cu ofertele cele mai avantajoase. Astfel cumpărătorul este scutit de deplasări inutile la mai multe magazine şi poate să economisească timp.

2. *Cataloagele pentru cumpărarea prin poştă* cuprind liste de produse dintre cele mai variate. Unele pot conţine doar cîteva pagini referitoare la un domeniu anume, cum ar fi cataloage de seminţe de flori, pe cînd altele pot prezenta, pe sute de pagini, o gamă foarte variată de produse. Din toată varietatea de cataloage existente sînt de reţinut: *Sears, Roebuck & Co. Catalog, L. L. Bean Catalog, Spiegel Catalog.*

De obicei, cataloagele prezintă, pe lîngă informaţii referitoare la produse (măsuri, culori, materiale, ambalaje, etc.), necesare pentru comandarea lor, şi fotografii ale articolelor de vînzare. Fiecare articol este prevăzut cu un număr de comandă care trebuie menţionat la completarea formularului de comandă. Este de recomandat să nu recurgeţi la acest serviciu decît după ce v-aţi familiarizat foarte bine cu procedurile şi condiţiile cumpărării prin poştă.

3. *«Paginile galbene»* ale cărţii de telefon sînt de asemenea o bună sursă de informaţii referitoare la cumpărături. Ele prezintă o listă a magazinelor şi a produselor pe care acestea le comercializează. Aici mai apar şi o serie de servicii de reparaţii din localitatea dumneavoastră.

b. Modalităţi de cumpărare avantajoasă

1. *Soldurile (Sales).* Acestea sînt produse care se vînd la preţuri mai scăzute decît de obicei. Multe magazine au în permanenţă asemenea oferte speciale (on sale). Totuşi, articolele oferite la preţ redus şi durata ofertei pot varia. Adesea se poate întîmpla ca în momentul în care ajungeţi la magazin sortimentul respectiv să se fi epuizat («sold out»). În acest caz puteţi uneori solicita un aşa-numit «raincheck» care este un bon conţinînd numele articolului cu preţ redus, şi preţul de vînzare, şi care vă dă posibilitatea de a cumpăra respectivul produs la preţ redus cînd va sosi din nou în stoc, chiar dacă atunci nu va mai fi oferit ca sold.

2. *Cupoanele.* Uneori se pot procura cupoane care permit cumpărarea unor produse la preţ redus. De obicei aceste cupoane pot fi găsite sau în ziare, sau pe ambalajul mărfii deja cumpărate, sau sosesc fără a fi solicitate, prin poştă. În momentul în care v-aţi hotărît să cumpăraţi un anumit produs trebuie să înmînaţi cuponul la casă. Majoritatea cupoanelor au un termen de valabilitate. Odată expirat termenul, cuponul nu mai poate fi utilizat.

c. Unde se fac cumpărăturile

În Statele Unite ale Americii există multe tipuri de magazine, iar paleta de bunuri şi servicii oferite este extrem de variată. În continuare, vă prezentăm cîteva dintre cele mai obişnuite locuri de făcut cumpărăturile:

1. *Supermagazinele (Supermarkets).* *Supermarkets* sînt magazinele în care se cumpără în mod obişnuit alimentele. Ele sînt spaţioase, moderne, şi oferă o gamă foarte largă de produse alimentare. Pe lîngă acestea, supermagazinele mai oferă şi detergenţi, cosmetice, ziare şi reviste, cîteva articole de îmbrăcăminte, precum şi medicamente care se vînd fără reţetă.

2. *Magazinele universale (Department Stores).* Acestea sînt magazine care vînd îmbrăcăminte, mobilă, aparate electrice de uz casnic, încălţăminte şi multe alte produse.

3. *Magazine cu lucruri folosite anterior (Thrift Shops).* Acestea sînt magazine cu preţuri *foarte* reduse şi sînt cel mai adesea administrate de grupuri de caritate sau religioase. Americanii nu pregetă să cumpere îmbrăcăminte folosită sau mobilă veche.

4. *Pieţele (Farmers Markets).* În unele regiuni ale S.U.A. fermierii vin la oraş în anumite zile ale săptămînii pentru a vinde fructe proaspete, legume şi flori. Deşi preţurile pot fi uneori mai ridicate, calitatea mărfii este superioră celei din supermagazine.

5. *Magazinele alimentare specializate în produse străine (Ethnic Grocery/Food Stores).* În aceste magazine puteţi găsi, de exemplu, produse alimentare româneşti. Telemea se poate procura şi în băcănii greceşti.

d. Plata cumpărăturilor

După efectuarea cumpărăturilor urmează, bineînţeles, plata lor. În Statele Unite *nu se obişnuieşte* să te tîrguieşti la cumpărături. Aceasta se face doar cînd este vorba de sume mari de bani, de exemplu la cumpărarea unui automobil, a unei case, etc. Se mai face şi la piaţă, la piaţa de bechituri, sau cînd se cumpără direct de la producător.

Cea mai simplă formă de plată este cea în numerar (cash). Adesea însă, a purta cu sine sume mari de bani poate fi nepractic şi, mai ales, nesigur. De aceea cei mai mulţi recurg la cecuri sau la cărţi de credit. Majoritatea magazinelor acceptă cecuri, dar cer prezentarea a două acte de identitate.

Deoarece nu este recomandabil să trimiteţi bani în plic, cecurile personale sau mandatele poştale (money orders) sînt modalităţile cele mai sigure de plată prin poştă. Ordinele de plată sau mandatele poştale pot fi obţinute la bănci sau oficii poştale contra sumei dorite de bani. Pentru acest sistem de plată se percep taxe în funcţie de suma virată. Cărţile de credit permit cumpărarea de mărfuri pe credit. Şi în acest sistem de plată se percep taxe suplimentare, din pricina intervalului de timp între cumpărare şi plata efectivă. De aceea cumpărarea cu cărţi de credit devine, în final, mai scumpă decît cumpărarea cu cecuri sau în numerar.

e. Impozitele pe mărfuri şi chitanţele de plată

În majoritatea statelor federale, pe lîngă preţul produsului se mai percepe şi un impozit pe marfă, în funcţie de valoarea acesteia. La cumpărare veţi primi o chitanţă de plată. Cumpărătorii americani obişnuiesc să păstreze aceste bonuri sau chitanţe de plată, deoarece numai pe baza lor se poate înapoia marfa.

f. Condiţii de garanţie

Garanţiile (warranties sau guarantees) protejează cumpărătorul în cazul cumpărării de mărfuri deteriorate sau alterate. Acestea stabilesc în scris o serie de responsabilităţi care revin atît cumpărătorului cît şi vînzătorului, cum ar fi condiţii de înlocuire sau reparare a produsului, sau eventuala despăgubire a cumpărătorului. Se stabileşte de asemenea şi un *termen limită* pînă la care produsul este în garanţie. În anumite cazuri, i se cere cumpărătorului să trimită prin poştă o carte de întregistrare la firma producătoare, pentru a valida garanţia.

g. Înapoierea produselor

Fiecare magazin are propriile sale condiţii de returnare a mărfurilor cumpărate şi este bine să vă informaţi asupra acestora. Păstraţi cu grijă bonurile sau chitanţele de cumpărare, pentru cazul cînd aţi să înapoiaţi marfa cumpărată.

Agenţiile locale de protecţie a consumatorilor pot interveni în ajutorul cumpărătorilor, le pot de sfaturi sau alt fel de asistenţă.

h. Cumpărarea pe credit

A cumpăra pe credit înseamnă a cumpăra cu bani care trebuie plătiţi mai tîrziu: «Buy now, pay later» («cumpăraţi acum, plătiţi mai tîrziu»). Există unele avantaje ale cumpărării pe credit. Creditul vă permite să intraţi în posesia mărfurilor şi să le folosiţi, paralel cu efectuarea plăţii. Uneori se pot economisi bani cumpărînd produse care se pot scumpi mai tîrziu. Cumpărarea pe credit implică însă şi pericole. Există tentaţia de a cumpăra prea mult, de a vă îndatora mai mult decît vă permite venitul. De asemenea, în caz că creditul nu are acoperire, sau plata nu se efectuează prompt, mărfurile cumpărate pot fi sechestrate. Nu trebuie uitat nici că mărfurile cumpărate pe credit sînt, de fapt, mai scumpe, căci la preţul iniţial se mai adaugă şi dobînzile pe credit.

Cu toate acestea, luarea unui credit devine indispensabilă în cazul unor cumpărături mai mari, cum ar fi o casă sau o maşină. Luarea unui credit este un pas important în viaţa multor persoane sau familii.

Acordarea pentru prima oară de credite sau de împrumuturi în numerar în scopul unor cumpărături mai importante este dificilă. Este mai uşor de acordat credite pentru cumpărături mai mici, dar şi atunci este uneori necesar să inspiri încredere. Cum trebuie procedat? Prin deschiderea unui cont de economii şi a unui cont curent ale căror limite nu trebuie depăşite, prin achitarea la timp a notelor de plată, etc., veţi reuşi să obţineţi un cont deschis sau o carte de credit la un magazin universal local.

Pentru familii este indicat ca fiecare dintre parteneri să posede credit la bancă, astfel încît în caz de divorţ sau deces, să continue să aibă bonitate de plată («credit rating»).

Ce înseamnă bonitate de plată («credit rating»)? În esenţă, a fi achitat cu promptitudine toate ratele unui credit sau a nu fi avut datorii neplătite. Magazinele sau firmele care doresc să se informeze asupra bonităţii dumneavoastră de plată se consultă de obicei cu un birou local de credit. Un birou de credit ţine evidenţa tranzacţiilor financiare prezente şi trecute ale unui individ, precum şi a datelor sale personale şi familiale semnificative. Aceste birouri eliberează la cerere o copie a cotei de credit şi pot solicita corectarea eventualelor erori.

La anumite cărţi de credit plăţile se fac în întregime la sfîrşitul ciclului de plată, ceea ce înseamnă că o cumpărătură mai mare nu se poate face în timp, prin plăţi mai mici. Este de asemenea important de ştiut faptul că

firmele care acordă cărţi de credit percep dobînzi de 21%. Este necesar să citiţi cu atenţie toate condiţiile impuse de către cărţile de credit, înainte de folosirea lor. În cazul pierderii sau furtului unei cărţi de credit trebuie anunţată imediat compania emitentă, pentru a împiedica persoanele neautorizate să facă uz de aceasta.

3. SERVICIILE BANCARE

Americanii acordă o mare atenţie serviciilor oferite de bănci ca rezultatal marii varietăţi de servicii convenabile pe care băncile le pun la dispoziţia clienţilor lor. Cele mai curente servicii sînt:

a. Conturile curente (Checking accounts)

Conturile curente sînt cele mai uzuale servicii ale băncilor şi veţi fi probabil nevoit să vă deschideţi un asemenea cont, în momentul cînd veţi începe să lucraţi. Majoritatea oamenilor se feresc să poarte asupra lor mari sume de bani, din motive de siguranţă şi de aceea folosesc cecuri pentru plata cumpărăturilor curente. Deschizînd, un cont, posesorul are dreptul să-şi păstreze banii în contul respectiv şi să-i retragă cînd are nevoie. Banca eliberează clientului cecuri pe care el le poate completa şi folosi ca mijloc de plată. În vederea deschiderii unui cont curent, trebuie să vă prezentaţi la bancă şi să îndepliniţi anumite formalităţi, de exemplu completarea unei forme cu specimenul de semnătură. Alegerea unei anumite bănci depinde de tipul de servicii pe care aceasta le oferă, de apropierea de domiciliul clientului, sau de orar. Soţii şi soţiile pot deschide un cont comun, pentru ca fiecare să poată semna cecuri.

Persoanele care deţin conturi curente trebuie să se familiarizeze cu patru procedee de bază: formularul de depunere (deposit slip), cecul (check), cotorul carnetului de cecuri (checkbook stub *sau* register) şi extrasul lunar al conturilor (monthly account statement).

1. *Formularele de depunere (Deposit slips).* Deschiderea unui cont oferă posibilitatea depunerii regulate de bani. Formularele de depunere conţin, de obicei, numele clientului (sau numele ambilor soţi, în cazul unui cont comun), precum şi numărul de cont tipărit sau rubrica în care trebuie notat acest număr. Aceste formulare servesc drept fişe de evidenţă pentru cazul în care clientul depune mai multe cecuri sau bani în numerar în acelaşi timp. Clientul va completa acest formular şi îl va înainta, împreună cu suma

respectivă, casierului, care îi va da o chitanţă de primire. Formulare de depunere necompletate se eliberează în momentul deschiderii unui cont şi pot fi obţinute de fiecare dată la sediul băncii.

2. *Cecurile (Checks).* Cecurile pot fi completate şi semnate numai de către persoana pe numele căreia a fost deschis contul respectiv. La completarea unui cec trebuie să includeţi:

1. data eliberării cecului,
2. numele instituţiei sau persoanei căreia îi sînt destinaţi aceşti bani,
3. suma de bani în cifre, de ex. $10.00, $35.50 (dolari şi cenţi),
4. suma de bani în litere, de ex. «ten dollars and no/100», «thirty-five dollars and 50/100»,
5. semnătura (identică cu specimenul de semnătură de pe formularul bancă).

Cecuri în alb («blank checks» = cecuri necompletate) sînt eliberate la deschiderea unui cont şi reînnoite contra unei mici taxe. Fiecare cec în alb conţine numele, adresa, numărul cecului şi numărul de cont al posesorului. Trebuie să verificaţi de fiecare dată dacă cecul este completat corect. În cazul pierderii unui cec trebuie anunţată imediat banca, pentru a bloca plata contravalorii cecului pierdut.

3. *Cotorul cecului (Checkstub* sau *Register).* În momentul completării cecului, trebuie să notaţi pe cotorul carnetului de cecuri data eliberării, numele persoanei beneficiare şi suma plătită. Acest cotor conţine evidenţa totală a plăţilor, pe baza căreia se poate stabili în permanenţă «balanţa» contului sau soldul. Aceasta este suma rămasă la dispoziţia dumneavoastră.

4. *Extrasul conturilor (Account statement).* De obicei, banca trimite lunar fiecărui client un extras al conturilor, care conţinue toate intrările şi ieşirile de pe un cont într-o perioadă dată, precum şi taxele lunare pentru operaţiile bancare. Unele bănci percep o taxă fixă lunară pentru operaţiile bancare, altele taxează fiecare operaţie în parte, iar altele folosesc o combinaţie a acestor metode. Există foarte puţine bănci care nu percep asemenea taxe. Indiferent de metodă, taxa trebuie să apară pe extrasul lunar al conturilor. Este recomandabil să comparaţi extrasele lunare ale băncii cu cotorul carnetului dumneavoastră de cecuri, pentru a evita eventualele erori. În

fine, cecurile plătite (sau copiile acestora) sînt trimise clientului, împreună cu extrasul lunar, ele devenind astfel dovezi de plată.

Foarte multe bănci acordă în ultima vreme dobînzi pe conturile curente, cu condiţia ca balanţa pozitivă (banii existenţi în cont) să fie destul de ridicată. Plata dobînzilor se face pe perioade de timp diferite (lunar, anual). Efectuarea plăţii dobînzilor apare pe extrasul lunar al conturilor.

Eliberarea unui cec care depăşeşte suma de bani existentă în cont este cunoscută sub numele de *overdrawing* (depăşirea contului) şi poate avea consecinţe serioase pentru cel care recurge la aceasta: banca poate lichida contul sau poate retrage clientului bonitatea de credit. În cazuri mai grave, depăşirea contului cu sume mari de bani poate avea consecinţe penale pînă la pedeapsa cu închisoarea. Astfel de situaţii pot fi evitate numai dacă aveţi un cont cu drept de depăşire.

b. Conturile de economii

Deschiderea unui cont de economii nu cere formalităţi deosebite. Pentru aceasta este nevoie doar de prezentarea unei Social Security card (Carte de asigurare socială) şi de o anumită sumă de bani. Conturile au scopul de a permite depunerea banilor şi de a primi dobînzi pentru aceştia.

Pentru anumite conturi de economii se eliberează un carnet de economii («passbook»), în care se înregistrează depunerile şi retragerile de bani, dobînzile realizate şi eventualele taxe. Carnetul rămîne la posesor şi trebuie prezentat la depunerea sau retragerea de bani.

Băncile comerciale nu sînt singurele instituţii care acordă dobînzi pe banii depuşi. Casele de împrumuturi şi economii (savings and loan institutions), sindicatele (labor unions) şi casele de ajutor reciproc (credit unions) sînt de asemenea instituţii la care vă puteţi depune economiile.

c. Împrumuturile

Băncile nu sînt nici singurele instituţii care oferă credite. Ele însă acordă împrumuturi cu dobînzi convenabile şi de aceea ele sînt primele la care trebuie să vă adresaţi cînd doriţi un credit.

Pentru majoritatea celor care s-au stabilit de curînd într-o localitate va fi dificil să obţină chiar şi un credit mic, dacă nu cunosc pe cineva care să garanteze pentru ei («good credit risk») şi care este de acord să

contrasemneze cererea de credit. Acesta se obligă ca, în cazul neachitării creditului, să preia plata sumei restante. Cine îndeplineşte condiţiile garantării unui împrumut? Majoritatea băncilor acceptă ca garanţi persoanele care au un venit fix, un cont la bancă şi dispun de bonitate de plată.

d. Seifurile băncilor (Safety deposit boxes)

Seifurile sînt locurile cele mai sigure de depunere a hîrtiilor de valoare şi a obiectelor de preţ. Acestea sînt boxe sau casete încuiate, de diverse mărimi şi sînt puse la dispoziţia acelora care doresc să îşi depună în siguranţă obiectele de valoare. Unele bănci includ acordarea de seifuri în serviciile curente oferite clientului. Majoritatea însă percep o mică taxă pentru aceste seifuri.

B. CONCLUZIE

După cum aţi observat, practicile financiare în Statele Unite sînt foarte complexe, dar refugiaţii se pot feri de greşeli, folosind informaţiile cuprinse în acest capitol sau cele furnizate de alte surse, cum ar fi băncile sau presa. Din cauză că în primii ani s-ar putea ca refugiaţii să dispună de resurse financiare reduse, este important ca ei să folosească cît mai judicios posibil banii care le stau le dispoziţie. Aceasta se poate realiza prin administrarea banilor cu grijă, prin efectuarea de cumpărături prin compararea preţurilor şi prin folosirea adecvată a creditelor şi a serviciilor bancare.

CAPITOLUL IV

EDUCAŢIA ÎN STATELE UNITE ALE AMERICII

A. INTRODUCERE

Instituţiile de educaţie din Statele Unite ale Americii reflectă valorile de bază ale naţiunii, în mod special ideea că toată lumea trebuie să dispună de şanse egale. Educaţia este accesibilă fiecăruia, indiferent de vîrstă, rasă, apartenenţă etnică sau clasă socială.

Legea americană prevede învăţămîntul obligatoriu de la vîrsta de şase pînă la şaisprecezece ani. Majoritatea elevilor au cel puţin 12 ani de şcolarizare, părăsind şcoala la 17 ani. Şcolarizarea este de obicei împărţită în două trepte: treapta «elementară» (6-11 ani) şi treapta «secundară» (12-17 ani). După absolvirea treptei secundare se acordă o «high school diploma» (echivalentă, în mare, cu liceul din România). Schema următoare ilustrează primii 12 ani de şcoală în Statele Unite. Copiii dumneavoastră pot urma diverse şcoli din localitate, în funcţie de vîrstă şi de modul în care forul local de învăţămînt împarte cei 12 ani de şcoală.

Educaţia Elementară				**Educaţia Secundară**			
(numită: primary school, grade school, elementary school)				(numită: middle school, high school, etc.)			
vîrsta:	6	clasa	1	vîrsta:	12	clasa	7
	7		2		13		8
	8		3		14		9
	9		4		15		10
	10		5		16		11
	11		6		17		12

Persoanelor în vîrstă de peste 18 ani li se oferă de asemenea posibilitatea de a-şi continua educaţia şcolară. Aceştia însă pot frecventa o şcoală paralel cu efectuarea unei munci cu orar redus.

În continuare vă oferim cîteva aspecte privind posibilităţile de şcolarizare şi responsabilităţile implicate.

1. EDUCAŢIA COPIILOR

a. Tipuri de şcoli

1. *Şcolile publice (Public schools).* Toţi copiii pot frecventa timp de 12 ani o şcoală publică. Unele şcoli publice oferă adesea un an de grădiniţă («kindergarten»). Grădiniţa constituie treapta preşcolară. Învăţămîntul public este finanţat din impozitele plătite de către membrii unei comunităţi. Fondurile sînt administrate în fiecare localitate de către o comisie şcolară («school board»), ai cărei membri sînt aleşi dintre cetăţenii localităţii respective. Deoarece fiecare cetăţean poate astfel participa la sistemul de educaţie local, acesta poartă numele de educaţie publică.

În toate şcolile publice din Statele Unite se predau materii de bază, cum ar fi: scris şi citit, matematică, istoria Statelor Unite şi istoria universală, ştiinţe naturale, desen şi muzică, precum şi educaţie fizică. Tematica este stabilită de către Comisia şcolară locală sau de către Departamentul de Stat pentru Educaţie (Ministerul Învăţămîntului). Din această cauză, tematica materiilor poate diferi de la stat la stat, de la oraş la oraş, sau chiar de la şcoală la şcoală.

În treapta elementară există materii obligatorii. În treapta secundară, materiilor obligatorii li se adaugă cele la alegere. Multe şcoli secundare oferă şi cursuri de specializare într-o meserie: mecanică auto, tîmplărie, gospodărie, agricultură, precum şi posibilitatea calificării în munca de vînzător sau cea de secretariat. Foarte adesea, elevii care intenţionează să muncească imediat după absolvirea treptei secundare, vor alege asemenea cursuri pentru a-şi dezvolta aptitudinile profesionale. Aceste materii sînt facultative pentru toţi elevii unei şcoli.

2. *Şcolile particulare (Private schools).* Pe lîngă şcolile publice, în Statele Unite exită şi foarte multe şcoli particulare. Multe dintre acestea sînt şcoli confesionale. Şcolile particulare percep de obicei taxe de şcolarizare sau de înmatriculare, care pot fi mai mari sau mai mici, în funcţie de şcoala respectivă. Aceste taxe trebuie plătite direct şcolii, şi nu prin intermediul impozitelor. Chiar dacă copiii dumneavoastră frecventează o şcoală particulară tot va trebui să plătiţi impozite pentru a susţine şcolile publice.

3. *Învăţămîntul preşcolar (Pre-schools).* Sistemul de învăţămînt preşcolar cuprinde copiii pînă la vîrsta de şase ani. Aceştia frecventează grădiniţe (kindergartens, nursery schools, pre-schools). Acestea sînt, de regulă, instituţii particulare şi percep o taxă de şcolarizare. Uneori grădiniţele fac parte din sistemul şcolar public. În acest caz, grădiniţele pot percepe sau nu o taxă de şcolarizare, iar frecventarea lor este sau nu obligatorie. Majoritatea grădiniţelor admit copii între vîrsta de doi şi cinci ani.

b. Informaţii suplimentare

1. *Corpul didactic (School staff).* În treapta elementară, un învăţător preia, de obicei, responsabilitatea unei clase şi predă toate materiile. În treapta secundară, însă, există profesori de specialitate, care predau numai o materie. Predarea se face în cabinete de specialitate. Pe lîngă profesori există şi consilieri şcolari, care se ocupă de problemele elevilor şi îi ajută în orientarea profesională.

2. *Transportul.* În cazul în care şcoala se află în apropierea casei, copiii pot merge pe jos. Pentru copiii care locuiesc departe de şcoală de obicei se pun, la dispoziţie gratuit autobuze şcolare.

3. *Frecventarea cursurilor.* Orarul şcolar cuprinde de regulă şase ore pe zi, de luni pînă vineri. Anul şcolar începe, de obicei, în septembrie şi se încheie în iunie; iunie, iulie şi august sînt luni de vacanţă. Atunci şcolile organizează meditaţii pentru elevii cu rezultate slabe la învăţătură sau oferă activităţi de recreere, la care participarea este facultativă.

Pe lîngă vacanţa de vară există şi alte vacanţe mai scurte în timpul anului şcolar, cînd şcoala este închisă. Unele grupuri etnice sau religioase au sărbători tradiţonale care nu coincid cu vacanţele şcolare obişnuite: în aceste cazuri, părinţii sînt adesea rugaţi să anunţe în scris absenţa copiilor de la şcoală.

Părinţii poartă responsabilitatea frecventării regulate a şcolii de către copiii lor. Cînd aceştia lipsesc de la şcoală, părinţii trebuie să explice motivele absenţei, fie telefonic, fie în scris. Absenţele nemotivate, mai ales cînd se repetă, pot duce la eliminarea din şcoală. În acest caz părinţii sînt convocaţi la şcoală pentru a discuta problema cu conducerea şcolii.

4. *Masa de prînz.* De obicei, elevii iau masa de prînz la şcoală. În multe şcoli este interzisă părăsirea şcolii în timpul prînzului. În general, elevii îşi aduc mîncarea de acasă sau o pot cumpăra de la cantina şcolii. Mîncarea oferită este ieftină şi consistentă.

5. *Manuale.* Majoritatea şcolilor publice împrumută elevilor manualele de care au nevoie în timpul anului şcolar. Cărţile trebuie înapoiate la sfîrşitul anului şcolar. Dacă un manual este deteriorat, pierdut sau dacă nu este înapoiat, părinţii trebuie să suporte costurile de înlocuire.

6. *Cursuri de limba engleză.* Există diferite modalităţi de a-i ajuta pe elevii care nu vorbesc limba engleză. Şcolile organizează, pentru elevii ce nu vorbesc de loc limba engleză sau au cunoştinţe reduse, cursuri în care aceasta conteză ca limbă străină (English as a second language: ESL). Uneori se asigură chiar şi educaţia bilingvă, adică unele materii sînt predate în limba maternă a elevului. În cazul în care nu există suficienţi elevi pentru un curs special de limba engleză, şcoala poate organiza meditaţii pentru aceşti elevi. Este recomandabil ca părinţii să se informeze dacă copilul lor primeşte suficient sprijin pentru învăţarea limbii engleze.

7. *Sistemul de notare.* Notarea se face după diferite criterii. Acestea includ: frecvenţa, efectuarea temelor de acasă, lucrări scrise (tests), precum şi activitatea în clasă. Există mai multe sisteme de notare. Conform sistemului tradiţional se folosesc litere de la A la F, în care A înseamnă «foarte bine», iar F «insuficient». Alte şcoli folosesc o scală numerică, sistemul S/U (satisfăcător/nesatisfăcător) sau sistemul promovat/corigent. Un număr redus de şcoli folosesc sistemul de caracterizări în care profesorul analizează activitatea şcolară a elevilor. Trecerea dintr-o treaptă în alta sau din şcoala elementară în cea secundară nu se face, de regulă, pe bază de lucrări scrise. Dacă rezultatele la învăţatură ale elevului sînt satisfăcătoare, el va putea frecventa în viitorul an şcolar treapta imediat superioară. În unele state americane însă, elevii trebuie să se supună unor teste de verificare a cunoştinţelor de bază pentru a absolvi liceul («high school»). Testele nu sînt însă identice cu examenele de absolvire a unui liceu, şi care sînt examene necesare pentru admiterea în învăţămîntul superior.

Uneori elevii sînt supuşi unor teste standardizate, adică teste date la mai multe şcoli din întreaga ţară. Acestea nu urmăresc promovarea dintr-o treaptă de învăţămînt în alta, ci servesc doar comparării nivelului de cunoştinţe al elevului cu nivelul mediu pe plan naţional.

Copiii sînt şcolarizaţi conform vîrstei împlinite. Unele şcoli testează copiii care au depăşit vîrsta de 6 ani. Acestea *nu sînt teste de admitere în şcoală,* ci servesc doar plasării elevilor în clasa potrivită.

8. *Activităţi extraşcolare.* Pe lîngă orele de clasă si programul obişnuit zilnic, majoritatea şcolilor oferă o mare varietate de activităţi sportive şi culturale, în timpul orelor sau după orele de curs. Printre acestea se numără: baschet, fotbal, soccer (fotbal european), baseball, atletism, volei, cercuri de teatru, cercuri de dezbateri, cercuri de limbi, participarea la ziarul sau revista şcolii, cercuri de artă, ş.a.m.d. Multe cercuri permit elevilor să-şi dezvolte talentele sau aptitudinile într-un anumit domeniu şi pot fi importante pentru orientarea profesională. Unele şcoli *nu* privesc activităţile extraşcolare ca o parte integrantă a cerinţelor de bază ale şcolii, şi de aceea nu permit elevilor participarea la aceste activităţi decît dacă au rezultate satisfăcătoare la învăţătură.

9. *Disciplina în şcoli.* Pe lîngă activitatea în clasă, se aşteaptă de la elevi să-şi facă temele de acasă la timp. Elevii care întîrzie, fără a putea prezenta o motivare scrisă sau cei care nu prezintă temele de acasă la timp pot fi pedepsiţi. Măsurile disciplinare diferă de la caz la caz. Acestea pot consta în teme suplimentare pentru acasă, rămînerea la şcoală după orele de curs, interzicerea participării la anumite activităţi sau admonestarea de către directorul şcolii ori un alt cadru didactic. În majoritatea şcolilor americane sînt interzise pedepsele corporale.

c. Probleme ale adaptarii la viaţa şcolară

În procesul de adaptare la viaţa şcolară copiii refugiaţilor pot fi confruntaţi cu o serie de probleme. Dacă încă nu vorbesc limba engleză, ei pot avea sentimentul că sînt ignoraţi de colegii de clasă. Aflat într-o ţară necunoscută, copilul se poate simţi foarte însingurat. Acest sentiment dispare pe măsură ce posibilităţile de comunicare ale copilului cresc.

Practica punerii copiilor care nu vorbesc încă limba engleză şi a altor copii cu probleme speciale direct într-o clasă normală («mainstreaming») constituie o altă posibilă sursă de dificultăţi. Această practică este mai frecventă în localităţi mici, unde şcolile au un număr redus de copii de refugiaţi şi resurse restrînse de finanţare a unor programe speciale. Nu întotdeauna există interpreţi, din care cauză problemele de comunicare sînt la început deosebit de serioase. În general însă, în ciuda acestor dificultăţi, elevii fac progrese mari în cîştigarea siguranţei de sine şi în participarea totală la viaţa şcolară. Faptul nu este surprinzător, deoarece copiii dispun

de un deosebit talent de a învăţa limbi străine şi de a se adapta noilor condiţii de viaţă.

O problemă mult mai serioasă cu care sînt confruntaţi copiii refugiaţilor, mai ales în marile aglomerări urbane, este prezenţa tensiunilor etnice şi rasiale în cadrul şcolii. Confruntările dintre diversele grupuri etnice pot avea mai multe cauze. Ele pot apărea din simplă suspiciune, trezită de necunoaşterea reciprocă a obiceiurilor şi a modului de viaţă propriu diverselor minorităţi. Cadrele didactice acordă o atenţie deosebită confruntărilor etnice sau rasiale. În asemenea cazuri, este bine ca dumneavoastră (sau copilul dumneavoastră) să luaţi contact cu profesorii. *Feriţi-vă* totuşi să calificaţi orice ceartă nevinovată drept un conflict serios.

d. Munca şi studiul

Tinerii au posibilitatea de a munci în paralel cu frecventarea unei forme de învăţămînt. Mulţi fac uz de aceasta. Cele mai obişnuite ocupaţii pentru elevi sînt: distribuirea ziarelor, grădinăritul, supravegherea copiilor mai mici (baby-sitting), munca în supermagazine sau în restaurantele cu autoservire. Tinerii depun aceste activităţi înainte sau după orele de curs, sau la sfîrşit de săptămînă. În timpul vacanţei de vară, ei pot prelua chiar şi un loc de muncă cu normă întreagă.

e. Responsabilităţile părinţilor

Părinţii sînt obligaţi să-şi înscrie copiii la şcoală imediat după sosirea în Statele Unite. De obicei, sponsorii sînt aceia care îi ajută pe noii sosiţi să-şi înscrie copiii la şcoală. Chiar dacă aţi sosit la mijlocul unui an şcolar trebuie să vă înscrieţi copilul imediat la şcoală şi să nu aşteptaţi pînă la începerea noului an şcolar. Alegerea şcolii depinde de zona în care locuiţi şi de clasa pe care copilul trebuie în mod nomal să o frecventeze.

Pentru înscrierea copilului la şcoală sînt necesare cîteva acte. Cel mai important este legitimaţia I-94 a copilului; de asemenea, certificatul de naştere sau de botez, fişa de vaccinare sau de evidenţă medicală, sau alte documente obţinute de la agenţiile locale care indică, de exemplu, domiciliul copilului. La înscriere se cer următoarele informaţii:

1. numele şi prenumele copilului
2. data de naştere / vîrsta
3. adresa / numărul de telefon
4. certificatul de vaccinare / fişa de evidenţă medicală

5. numele părinţilor
6. adresa locului de muncă a părinţilor şi numărul de telefon.

În multe şcoli se cere efectuarea unui examen medical, înainte de a înscrie copilul la şcoală. Legile statului respectiv prevăd, de asemenea, anumite vaccinări. Părinţii trebuie să se informeze asupra acestor cerinţe la înscrierea copiilor la şcoală.

Deşi învăţămîntul public este în mare măsură gratuit, există totuşi unele costuri care trebuie suportate de către părinţi: împrumutarea cărţilor, diverse materiale şcolare, precum şi taxe speciale pentru activităţile sportive sau ale cercurilor de specialitate.

Se aşteaptă de la părinţi să ia parte activă la viaţa şcolii. Părinţii sînt încurajaţi în a-şi observa copiii la şcoală şi a lua contact cu cadrele didactice, chiar dacă cunoştinţele de limbă sînt reduse. Unele şcoli organizează, în mod regulat, conferinţe cu părinţii. La cele mai multe şcoli există o Asociaţie a părinţilor şi profesorilor (Parent-Teacher Association, PTA). Aceştia se întîlnesc în mod regulat pentru a discuta programe şi strategii şcolare, căi de îmbunătăţire a metodelor de educaţie în şcoală, precum şi alte teme.

Profesorii americani apreciază observaţiile şi întrebările care vin din partea părinţilor. Contactul cu părinţii ajută cadrele didactice în evaluarea proprieilor activităţi şi le dă ocazia de a comunica părinţilor rezultatele la învăţătură ale elevilor. Legătura cu şcoala îi ajută pe părinţi să ia parte mai activă la viaţa noii comunităţi.

f. Perspective după absolvirea unui liceu

Absolvenţii unui liceu (high school) dispun de sprijinul consilierului şcolar în vederea orientării profesionale. Iată cîteva posibilităţi:

1. Preluarea unui loc de muncă. Acesta poate da ocazia dezvoltării aptitudinilor profesionale.

2. Înscrierea la o şcoală profesională sau tehnică.

3. Înscrierea într-un colegiu de doi ani.

4. Înscrierea într-un colegiu de patru ani sau la universitate.

Persoanele care doresc să-şi continue educaţia într-un colegiu de doi sau patru ani sau într-o universitate trebuie să se supună uneori unui examen de admitere «standardizat» (acelaşi pe plan naţional). Rezultatele obţinute la acest examen sînt un criteriu în admiterea într-un colegiu sau într-o universitate. Studenţii străini trebuie să se supună de obicei şi unui test de limbă care cere o bună cunoaştere a limbii engleze. Alte criterii luate în considerare sînt rezultatele la învăţătură, precum şi dovada participării la cercuri de specialitate şi activităţi extraşcolare.

Studiile superioare *nu* sînt gratuite şi pot fi uneori foarte costisitoare. Colegiile şi universităţile particulare percep taxe de studiu mai ridicate decît colegiile sau universităţile comitatului sau statului respectiv. Aceasta nu spune însă nimic despre calitatea instituţiilor respective. Pentru a putea plăti taxele de studiu tinerii au posibilitatea de a lucra înaintea începerii studiilor, sau paralel, iar cei mai mulţi aleg varianta ultimă.

2. EDUCAŢIA ADULŢILOR

Educaţia este un proces care durează o viaţă întreagă. Majoritatea americanilor o demonstrează prin participarea permanentă la forme de şcolarizare şi activităţi educative. După încheierea treptelor de învăţămînt obligatoriu, taxele de şcolarizare revin direct celui care doreşte să se instruiască mai departe. Este obişnuit ca persoanele adulte să preia un loc de muncă cu normă întreagă, paralel cu frecventarea unei forme de şcolarizare cu orar redus (vezi şi sistemul de învăţămînt seral în România). Şcolile oferă cursuri serale sau la sfîrşitul săptămînii pentru a veni în întîmpinarea cursanţilor ocupaţi în cîmpul muncii. Aceste forme de învăţămînt se adresează doar adulţilor. Se obişnuieşte, de asemenea, ca preluarea unui loc de muncă să servească finanţării studiului.

Scopul care determină pe cei mai mulţi să studieze este îmbunătăţirea calificării profesionale şi, implicit, sporirea şanselor pe piaţa muncii. Cu toate acestea, ar fi nerealist să se afirme că cel care dispune de o formaţie teoretică superioară are, virtual, şi cele mai multe şanse în cîmpul muncii. Realitatea a demonstrat că anumite locuri de muncă calificată sînt la fel sau mai bine remunerate decît un post de înaltă calificare care presupune o formaţie şcolară deosebită. Pentru determinarea tipului de şcolarizare potrivită este necesară o prospectare amănunţită a ofertelor de muncă din zona geografică în care doriţi să vă stabiliţi. Trebuie luate de asemenea în considerare posibilităţile pe care le oferă preluarea unui loc de muncă cu

normă întreagă (calificarea la locul de muncă, vechimea în muncă, diverse benficii, etc.) În aceste condiţii este mai rentabil ca studiul să fie început mai tîrziu.

În continuare ne vom ocupa de instituţiile şi programele cele mai frecvente care vin în întîmpinarea persoanelor doritoare să înveţe mai departe.

a. Engleza ca limbă străină (ESL)

Cei care nu vorbesc încă limba engleză au posibilitatea de a o învăţa aproape în toate regiunile Statelor Unite. Iată cîteva dintre aceste posibilităţi:

1. *Adult Basic Education (ABE) Programs (Programe de educaţie de bază pentru adulţi).* Acestea sînt oferite de comisiile şcolare locale. Pe lîngă alte cursuri, ele mai oferă posibilitatea învăţării limbii engleze. Uneori se percepe o mică taxă, alteori cursurile sînt gratuite. Aceste cursuri oferă participanţilor ocazia de a intra în contact cu alţi cursanţi din diverse părţi ale lumii.

2. *Agenţiile voluntare (Volags).* Agenţiile voluntare oferă uneori cursuri le limbă engleză precum şi cursuri de civilizaţie americană. Noii veniţi trebuie să se informeze asupra acestor cursuri la agenţiile voluntare locale sau la sponsori.

3. *Bisericile* şi unele grupuri religioase care se ocupă de problemele refugiaţilor oferă uneori şi cursuri de limba engleză sau de civilizaţie americană.

4. *Şcolile de limbi* oferă uneori cursuri de limba engleză, dar la preţuri destul de ridicate.

5. *Meditatorii.* Refugiaţii proaspăt sosiţi în S.U.A. au uneori posibilitatea de a învăţa limba engleză cu un meditator. Acesta poate fi sponsorul, un vecin sau o cunoştinţă întîlnită într-o organizaţie locală sau la biserică. Unii meditatori îşi oferă în mod dezinteresat serviciile, pe cînd alţii (în special profesorii particulari) cer plata meditaţiilor. Meditaţiile sînt o alternativă valoroasă pentru învăţarea limbii în cazul în care nu se oferă programe speciale pentru aceasta.

6. *Forme de autoajutorare în învăţarea limbii.* Dacă în localitatea în care v-aţi stabilit nu se oferă cursuri de limbă engleză pentru străini, va trebui să profitaţi de alte modalităţi pentru a învăţa limba. Iată cîteva sugestii:

- străduiţi-vă să vă adresaţi în limba engleză în orice situaţie: la magazin, la bancă, în conversaţiile cu vecinii dumneavoastră; chiar dacă învăţaţi numai unul sau două cuvinte noi pe zi, aceasta vă va ajuta să vă dezvoltaţi cunoştinţele de limbă;

- vizionaţi programele de televiziune şi căutaţi să reţineţi anumite cuvinte sau expresii tipice; folosiţi-le în conversaţia cu prietenii sau vecinii americani;

- folosiţi un dicţionar bilingv pentru a învăţa cuvinte noi; rugaţi pe un prieten american să pronunţe aceste cuvinte şi să formeze propoziţii cu ele; repetaţi-le de mai multe ori;

- folosiţi manualele de limbă engleză ale copiilor dumneavoastră;

- există manuale de învăţarea limbii engleze fără profesor, dar acestea sînt destul de scumpe.

b. Programe şi cursuri de educaţie de bază a adulţilor (ABE)

Pe lîngă cursurile de învăţare a limbii engleze, mai există şi alte forme de şcolarizare pentru adulţi în vederea obţinerii diplomei de absolvire a unui liceu, precum şi cursuri de interes general. Unele oferă posibilitatea schimbului de experinţă, altele sînt specializate în pictură, olărit, croitorie, gătit, sau reparaţii auto. Aceste cursuri se ţin de obicei seara într-o şcoală şi costă foarte puţin (un fel de «universitate populară»).

c. Şcolile profesionale şi tehnice

Aceste şcoli urmăresc pregătirea elevilor pentru învăţarea unei profesii. Ele sînt oferite de şcoli profesionale sau tehnice particulare sau ca programe separate, în majoritatea colegiilor de doi ani. Pentru cursuri se percep taxe care variază de la caz la caz. Şcolile pregătesc elevii pentru diferite profesii: sudor, asistent medical sau dentar, tehnician electronist, programator de calculatoare, mecanic de reparaţii caroserii auto, precum şi calificări în munca de secretariat.

d. Colegii şi universităţi

În Statele Unite există două tipuri de colegii şi universităţi: institute de doi ani şi institute de patru ani. Acestea pot fi publice sau particulare. Institutele de doi ani sînt numite «junior colleges» sau «community colleges», iar cele de patru ani, simplu, colegii sau universităţi. În general, colegiile sînt mai mici şi au mai puţine catedre de specialitate decît universităţile.

Colegiile de patru ani şi universităţile oferă în shimb un spectru larg de specialităţi în domeniile ştiinţelor exacte, ştiinţelor sociale, artei, disciplinelor umanist. În primii doi ani studenţii trebuie să frecventeze o serie de cursuri de bază, înainte de a se putea concentra asupra domeniului ales (de exemplu fizică, matematică, pedagogie, istoria artei). După obţinerea licenţei, studiul universitar poate fi continuat în aşa-numitele «graduate schools» (studii post-universitare).

Colegiile de doi ani sînt orientate mai mult practic, dar oferă şi o pregătire teoretică de ordin mai general pentru studenţii care doresc să se transfere la institutele de patru ani.

Taxele de şcolarizare la colegii şi universităţi sînt foarte diferite. Institutele publice, care aparţin statului sau comitatului, sînt subvenţionate de către guvern; acestea percept taxe mai mici decît cele particulare, care sînt finanţate în cea mai mare parte din taxele încasate de la studenţi. În continuare vă oferim o listă comparativă a taxelor de studiu, şi a costurilor cazării şi cantinei, pentru anul universitar 1985-1986 la trei institute de învăţamînt superior din zona Washington, D.C. (Cărţile şi cheltuielile personale nu au fost luate în considerare).

Universitate particulară de patru ani

Taxă:	9.300 dolari/an
Cazare şi cantină:	3.600 dolari/an
Total:	12.900 dolari/an

Universitate publică de patru ani

Taxă:	1.500 dolari/an (pentru studenţii din statul respectiv)
Cazare şi cantină:	3.420 dolari/an
Total:	4.920 dolari/an

Taxă:	4.200 dolari/an	(pentru studenţii din alt stat)
Cazare şi cantină:	3.420 dolari/an	
Total:	7.620 dolari/an	

Colegii de doi ani

Taxă:	800 dolari/an	(pentru studenţii din statul respectiv)
Cazare şi cantină:		(nu sînt asigurate)
Taxă:	3.465 dolari/an	(pentru studenţii din alt stat)
Cazare şi cantină:		(nu sînt asigurate)

Atît guvernul federal, cît şi şcolile cu resurse financiare suficiente sau organizaţiile de caritate, acordă studenţilor împrumuturi cu dobînzi mici. Cea mai obişnuită sursă de burse este guvernul federal. Există de asemenea o serie de burse speciale acordate studenţilor deosebit de dotaţi dar cu resurse financiare modeste, precum şi programe iniţiate în scopul finanţării studiului prin muncă. Informaţii precise şi cereri de înscriere in astfel de programe trebuie obţinute de la oficiul de ajutor financiar (Financial Aid Office) al colegiului sau universităţii respective. Deoarece fondurile pentru aceste programe s-au redus în ultima vreme, concurenţa pentru obţinerea unei burse este mare.

e. Serviciul militar

Între resursele, adesea trecute cu vederea, se numără serviciul militar activ, cel de rezervă şi Garda Naţională (National Guard) a Statelor Unite. În timp ce înrolarea în serviciul militar activ implică un program integral de pregătire, atît serviciul militar de rezervă cît şi Garda Naţională sînt servicii destinate celor care se află în cîmpul muncii. Fiecare unitate locală se întruneşte la date fixe la sfîrşit de săptămînă şi, de obicei, odată pe an are loc o concentrare («tour of duty») care durează circa două săptămîni. Drept recompensă, participanţii pot beneficia de cursuri de pregătire în diverse specialităţi şi primesc o retribuţie parţială.

Condiţiile de recrutare sînt peste tot aceleaşi:

- militarul activ trebuie să fie cetăţean american sau să posede statutul de rezident permanent (Legitimaţia I-551), pe care refugiatul o poate solicita după un an de domiciliu stabil în S.U.A.;

- fiecare militar activ trebuie să se supună unui examen medical;
- militarul activ trebuie să treacă un examen scris de limba engleză;
- militarului activ i se va verifica biografia în scopuri de securitate.

Testul de verificare este cunoscut sub numele de «National Agency Check». Pentru aceasta se cer actele de identitate, o declaraţie sub jurămînt, precum şi referinţe referitoare la activitatea în cîmpul muncii sau serviciul militar prestat anterior. Vă puteţi înrola în serviciul militar de rezervă sau în Garda Naţională, provizoriu în timp ce are loc verificarea dumneavoastră.

B. CONCLUZIE

Probabil cel mai eficient instrument de adaptare a noului venit la modul de viaţă american este manifestarea unei atitudini deschise faţă de realitatea americană şi limba engleză. Acesta trebuie să profite de orice ocazie care se iveşte în fiecare zi: discuţii cu colegii de muncă, cu vecinii sau la cumpărături. Părăsind relativa siguranţă pe care o oferă căminul pentru a explora împrejurimile, folosind serviciile publice şi comunicînd cu alţi oameni, aveţi toate posibilităţile de a face cunoştinţă cu civilizaţia americană. Chiar dacă primele încercări de comunicare eşuează, orice deziluzie este şi o lecţie de viaţă. În general, refugiaţii care depun eforturi susţinute în cunoaşterea noilor realităţi sînt şi primii care au succes în Statele Unite.

CAPITOLUL V

SISTEMUL SOCIAL, POLITIC ŞI RELIGIOS

A. INTRODUCERE

Acest capitol descrie complexul de relaţii pe care refugiaţii le vor stabili în contact cu organizaţiile sociale şi politice din Statele Unite: şcoli, servicii de sănătate, servicii sociale, precum şi instituţii politice, de la Congresul Statelor Unite pînă la Comisia Şcolară locală. Din pricină că organizaţiile locale diferă de la o localitate la alta, refugiaţii ar trebui să ceară sfatul unui sponsor, unei agenţii voluntare sau unei persoane informate pentru a afla ce servicii le stau la dispoziţie şi cum pot fi obţinute.

Capitolul cuprinde trei părţi:

- *Serviciile sociale.* Prima secţiune descrie felul serviciilor care se oferă personaelor cu un venit mic sau celor care au probleme deosebite. Deoarece aceste servicii sînt organizate la nivel local, le vom descrie doar în linii generale. Informaţii mai amănunţite pot fi obţinute de la sponsor sau de la o persoană informată.

- *Serviciul de îngrijire a sănătăţii (Health care).* Cetăţenii americani se bucură de o gamă largă de servicii de îngrijire a sănătăţii, care pot fi însă şi foarte costisitoare. Această secţiune descrie tipul de servicii şi felul cum se acordă ele, precum şi căile lor obişnuite de finanţare.

- *Guvern şi lege.* O scurtă introducere în sistemul politic american descrie organizarea guvernului federal, organizarea tipică a guvernelor locale şi a statelor federale, precum şi libertăţile şi legile din Statele Unite.

1. SERVICIILE SOCIALE

În cele mai multe localităţi se oferă o gamă largă de servicii sociale. Ele sînt acordate de agenţiile de pe lîngă guvernele federal, al statului sau local, ori de către agenţii filantropice particulare. Denumirile sub care activează agenţiile diferă şi adesea numele nu descriu tipul de serviciu oferit. Va

trebui să reţineţi numele şi sediul cîtorva asociaţii din localitatea dumneavoastră. Sponsorii sau reprezentanţii agenţiilor de stabilire în S.U.A. pot să vă ajute să vă familiarizaţi cu acestea. În cartea de telefon puteţi găsi, la rubricile «Asociaţii», «Organizaţii de caritate» sau «Agenţii guvernamentale», liste şi nume ale agenţiilor de servicii sociale locale.

În S.U.A. se aşteaptă de la toate persoanele apte de muncă să îşi întreţină singure familiile.

Cele ce urmează *nu* sînt o descriere a modului de organizare a serviciilor oferite de comunitate, ci o descriere a serviciilor şi programelor oferite în general.

Pentru cazurile de incapacitate totală de muncă sau temporară, sau pentru cei care au şanse minime de a-şi găsi un loc de muncă, există două programe de ajutorare.

a. Programe de asigurare a venitului minim

1. *Asigurarea socială (Social Security).* Acesta este un program de asigurare a pensiei iniţiat de guvernul federal şi de care pot beneficia aproape toate persoanele încadrate în cîmpul muncii. Atît patronii cît şi angajaţii plătesc impozite guvernului. Cu puţine excepţii, toate persoanele active sînt obligate să plătească impozite pentru fondul Asigurărilor sociale. Toţi cei care îndeplinesc condiţiile acestui program se pot pensiona la vîrsta de 65 de ani şi pot beneficia de plata pensiei de la Asigurarea socială. Pensionarea se poate face şi la vîrsta de 62 de ani, dar alocaţia de pensie este mai redusă. Mărimea pensiilor variază în funcţie de salarii şi de vechimea în muncă. Pe lîngă Asigurarea socială mai există şi alte programe de asigurare a pensiei. Unele organizaţii oferă programe angajaţilor cu vechime mare în muncă.

2. *Alocaţia de şomaj.* O mare parte a locurilor de muncă sînt asigurate de programul de alocaţii de şomaj existent în toate statele federale şi finanţat prin contribuţii fiscale ale patronilor. Angajatul care a depus o muncă retribuită pe o perioadă de timp dată (de obicei, minimum şase luni), şi care, din motive independente de voinţa sa, îşi pierde locul de muncă, are dreptul, de regulă, la o alocaţie de şomaj de mai multe luni. Persoanele care beneficiază de alocaţia de şomaj trebuie să fie înregistrate la Biroul braţelor de muncă în vederea căutării unui nou loc de muncă, sînt obligate să accepte un loc de muncă coresponzător profesiei şi trebuie să se prezinte la intervale regulate la sediul acestui birou.

3. *Alocaţia de invaliditate de muncă.* Statele federale au programe de alocaţii de invaliditate de muncă, finanţate din impozite plătite de către patroni. Acestea asigură angajaţilor incapabili de muncă în urma unui accident preluarea costurilor tratamentului medical şi prelungirea salarizării pe perioada incapacităţii de muncă.

4. *Programe speciale de alocaţii directe (în numerar) pentru persoanele fără venit sau cu un venit foarte scăzut.* Majoritatea persoanelor active din S.U.A. îşi asigură venitul din salarii sau retribuţii ale unei munci independente. Aceste categorii de persoane pot benficia de alocaţii de pensie, de şomaj sau de invaliditate de muncă.

Pentru persoanele incapabile de muncă sau care nu mai au dreptul la alocaţia de şomaj există programe speciale de ajutorare. Aceste programe, administrate de guvernele locale sau ale statelor federale, diferă în funcţie de categoriile şi mărimea beneficiilor acordate persoanelor individuale sau familiilor. Deşi aceste alocaţii în numerar sînt acordate persoanelor în vîrstă, persoanelor cu un grad înaintat de invaliditate, persoanelor necăsătorite cu copii mici, celor care nu dispun, temporar, de mijloace financiare sau celor inacapabile de muncă, ele *nu* reprezintă o soluţie de durată, de recomandat celor care trăiesc în Statele Unite. Toţi cei ce sînt apţi de muncă trebuie să încerce să se angajeze pentru a se putea întreţine singuri.

5. *Asigurarea suplimentară a venitului minim (Supplementary Security Income, SSI).* Acest program al guvernelor federale se adresează persoanelor care au depăşit vîrsta de 65 de ani sau persoanelor cu un grad înaintat de invaliditate. El reprezintă o formă de ajutor, care se acordă în acelaşi mod în toate statele federale.

Cererile pentru ajutoare trebuie depuse la birourile locale ale Administraţiei asigurărilor sociale federale, adică la aceleaşi birouri care vă eliberează cartea de asigurare socială (Social Security card).

b. Alte programe pentru persoanele cu venituri foarte mici

Programele de caritate, cum ar fi cartelele de alimente sau preluarea parţială a costurilor consumului de energie (încălzire, curent electric), sînt aceleaşi pe întreg teritoriul Statelor Unite. Aceste programe pot fi de un mare ajutor refugiaţilor, mai ales în primul an după venirea în S.U.A., cînd încep să lucreze şi primesc salarii modeste.

1. *Cartele de alimente (Food Stamps).* Acest program federal vine în ajutorul persoanelor cu venituri mici, în scopul asigurării unei nutriţii adecvate. Solicitanţii trebuie să facă dovada periodică a venitului. În funcţie de venit şi de numărul membrilor de familie, solicitanţii primesc un anumit număr de cartele destinate în exclusivitate cumpărării de alimente. Produsele «nealimentare», cum ar fi băuturile şi ţigările, nu pot fi cumpărate cu aceste cartele. Cartelele de alimente sînt acceptate în majoritatea supermagazinelor.

2. *Programul de acordare de suplimente pentru acoperirea costurilor consumului de energie (Energy Assistance, HEAP).* Acesta este un program federal ale cărui fonduri sînt administrate de guvernele locale sau ale statelor, în scopul ajutorării persoanelor cu venituri mici, care nu pot achita costurile consumului de energie electrică şi căldură.

2. SERVICIUL DE ÎNGRIJIRE A SĂNĂTAŢII

Sistemul acordării serviciilor medicale în Statele Unite este complex şi extrem de specializat. Acordarea serviciilor medicale revine cu precădere sectorului particular şi este, în general, foarte costisitoare. Sponsorii şi rudele sînt în măsură să vă ajute în a înţelege mai bine sistem respectiv. Această secţiune descrie o serie de modalităţi de asigurare a asistenţei medicale în S.U.A.

a. Serviciile publice de asistenţă medicală

O serie de servicii medicale sînt preluate de către guvernul local sau al statului respectiv. Sarcina primordială a guvernului local este protejarea sănătăţii membrilor comunităţii. În fiecare comunitate există în mod normal un oficiu al sănătăţii publice. Una din modalităţile la care recurg aceste oficii este controlul răspîndirii bolilor contagioase şi asigurarea efectuării vaccinărilor preventive. Oficiile respective asigură şi controale de prevenire a tuberculozei (TB) şi al bolilor venerice (VD), precum şi acordarea eventualului tratament. Serviciile de control şi tratament al bolilor contagioase sînt, în general, gratuite pentru a fi accesibile tuturor.

Oficiile de sănătate publică reglementează condiţiile de igienă şi control ale apei potabile, ale alimentelor în restaurante, precum şi răspîndirea bolilor la animale şi sînt, în general, responsabile pentru protejarea membrilor comunităţii împotriva epidemiilor.

b. Cabinetele particulare

Persoanele bolnave care doresc un control medical se pot adresa unor *medici particulari,* cel mai adesea medici de specialitate. Un examen medical general se face de obicei la un medic generalist («general practitioner») sau la un internist. În cazul unei fracturi însă, va trebui să vă adresaţi unui medic ortoped. Pentru probleme de boală curente este bine să consultaţi acelaşi medic generalist.

Onorariile medicilor particulari sînt, de regulă, mai ridicate decît cele ale medicilor dintr-o clinică publică. Achitarea consultaţiei se face la fiecare vizită. Se obişnuieşte ca vizita să se fixeze dinainte, iar în cazul în care data şi ora fixată nu pot fi respectate, vizita trebuie contramandată telefonic. În caz contrar este posibil să fiţi obligat să plătiţi, totuşi, costul vizitei.

c. Clinicile

Clinicile sînt instituţii în care, de obicei, sînt concentrate mai multe servicii medicale. Unele clinici sînt subvenţionate de către persoane particulare, iar altele de guvernele locale sau de organizaţii de caritate. În continuare vă vom descrie, pe scurt, cîteva tipuri de clinici pe care le veţi întîlni, cu siguranţă, în localitatea în care vă veţi stabili.

1. *Clinicile particulare.* Personalul clinicilor particulare este, de obicei, format din medici de diferite specialităţi. Ca şi cabinetele particulare, aceste clinici sînt relativ scumpe, iar data consultaţiilor trebuie stabilită dinainte. Clinicile au avantajul de a asigura serviciu medical permanent.

2. *Clinicile locale.* În unele localităţi există clinici subvenţionate, parţial sau total, din fonduri ale guvernului sau ale organizaţiilor de caritate. Taxele medicale se stabilesc în funcţie de posibilităţile financiare ale pacientului. Personalul este format dintr-un grup de medici specialişti. Se poate întîmpla ca la fiecare vizită să fiţi consultat de un alt medic. Aceste clinici îşi organizează serviciile în funcţie de necesităţile localităţii respective: la unele clinici se cere fixarea în prealabil a datei vizitei, la altele pacienţii sînt consultaţi în ordinea sosirii. Clinicile locale sînt adesea foarte aglomerate, ceea ce înseamnă că uneori se aşteaptă foarte mult.

3. *Policlinicile (Hospital Outpatient Clinics).* Aceste clinici funcţionează pe lîngă spitale, după modelul clinicilor particulare sau locale. Spitalele care pregătesc studenţi în medicină au de obicei o policlinică a cărei personal este format din studenţi şi profesori.

4. *Organizaţii pentru menţinerea sănătăţii.* Acestea funcţionează după modelul unei clinici mari cu mai mulţi medici specialişti şi uneori, cu înlesnirile pe care le oferă un spital. Persoanele care doresc să «devină membri» semnează un contract în care se stabilesc tipurile de servicii oferite, precum şi contribuţia lunară a pacientului. Serviciile acoperă toate tratamentele medicale curente şi în mare parte, asistenţa chirurgicală şi spitalizarea. Taxa lunară acoperă doar serviciile acordate de clinicile organizaţiei. Accentul se pune pe tratamentul preventiv. De aceea, controlul medical periodic este nu numai în curajat, ci şi inclus în taxa lunară.

d. Spitalele

În majoritatea localităţilor americane, chiar şi în cele rurale, există spitale.

Cu excepţia cazurilor de urgentă, pacienţii se adresează unui spital la recomandarea unui medic sau a unei clinici. Asistenţa medicală într-un spital este orientată spre tratarea unor probleme specifice. În spital sînt trataţi pacienţi al căror diagnosstic nu permite un tratament ambulatoriu, ci impune o asistenţă medicală permanentă.

Deoarece costurile de spitalizare sînt foarte ridicate, majoritatea spitalelor se informează, înainte de a interna un pacient, dacă acesta este asigurat medical sau poate plăti serviciile medicale. De regulă însă, există în fiecare localitate, cel puţin un spital care acceptă pacienţi cu mijloace financiare modeste sau care nu pot să plătească imediat.

e. Serviciile medicale de urgenţă

În cazuri de urgenţă, fiecare localitate dispune de servicii corespunzătoare. De exemplu, dacă în timpul efectuării cumpărăturilor vă accidentaţi, poliţia vă va transporta la serviciul de urgenţă al unui spital.

Aceste servicii diferă de la o localitate la alta. În momentul stabilirii într-o localitate, este de recomandat să vă informaţi la sponsor sau la reprezentantul agenţiei pentru stabilirea în S.U.A. asupra serviciilor existente.

1. *Sălile de urgenţă ale spitalelor.* Sălile de urgenţă au de obicei orar permanent. În cazuri grave (boală, accident), este recomandabil ca bolnavii să fie transportaţi direct la aceste săli de urgenţă. Deoarece nu toate spitalele dispun de asemenea săli, este bine ca în prealabil să vă informaţi telefonic.

2. *Asistenţii medicali (Paramedics).* Unele localităţi dispun de unităţi de personal medical auxiliar care se deplasează la domiciliu şi acordă primul ajutor. La nevoie, asistenţii pot dispune ca bolnavul să fie spitalizat. Deşi ei nu sînt medici, sînt bine instruiţi în acordarea primului ajutor. Prin faptul că se pot deplasa rapid la domiciliu sau la locul accidentului, ei pot salva multe vieţi omeneşti în situaţii deosebit de critice. Numerele de telefon ale serviciilor de urgentă, ale poliţiei sau ale asistenţilor medicali (de obicei 911 sau 0) trebuie ţinute la îndemînă (lîngă telefon) şi pot fi chemate zi şi noapte. La telefon trebuie date informaţii ca: nume, adresă şi o scurtă descrierere a simptomelor (de exemplu, «mă sufoc»). În unele localităţi se percep taxe pentru aceste servicii.

3. *Salvarea.* În majoritatea localităţilor există servicii ale salvării. Acestea sînt, de obicei, servicii particulare şi percep taxe. Plata se face, de regulă, după prestarea serviciului. Serviciile salvării au un număr de telefon special şi pot fi chemate zi şi noapte. La telefon trebuie date aceleaşi informaţii ca şi în cazul asistenţilor medicali.

4. *Centrul de control al substanţelor toxice (Poison Control Center).* În unele regiuni ale Statelor Unite există un număr special de telefon pentru cazurile de intoxicare. Dacă substanţa sau cutia din care provine aceasta pot fi descrise, centrul vă poate da pe loc instrucţiuni asupra modului cum trebuie procedat.

f. Medicii stomatologi

Modul de organizare şi funcţionare a cabinetelor particulare sau a clinicilor de stomatologie este similar cu cel al serviciilor medicale. Acestea sînt de regulă servicii particulare. Data consultaţiilor trebuie fixată dinainte. Policlinicile de pe lîngă şcolile de stomatologie oferă tratamente la preţuri mai accesibile.

g. Plata serviciilor medicale şi stomatologice

Costurile acestor servicii diferă de la o localitate la alta. Chiar dacă nu apelaţi la ele în fiecare lună, este recomandabil să economisiţi lunar în acest scop. Majoritatea serviciilor medicale în Statele Unite, atît cele particulare cît şi cele publice, nu sînt gratuite. Taxele percepute trebuie să acopere onorariul medicilor şi al surorilor, costul medicamentelor şi al aparaturii medicale, precum şi spatiul unde se efectuează tratamentul. Deoarece guvernul nu acordă subvenţii în acest scop, taxele trebuie să acopere toate costurile şi să aducă şi un profit.

Pentru a putea face faţă costurilor ridicate ale serviciilor medicale, majoritatea americanilor încheie o asigurare care, în schimbul unei sume lunare, preia în totalitate sau în parte costurile unui eventual tratament medical sau stomatologic.

Asigurarea medicală poate fi plătită de patronul sau de firma la care lucraţi, ori poate fi încheiată pe cont propriu şi include, de obicei, şi pe membrii familiei. *Este important* să cunoaşteţi foarte bine condiţiile asigurării. *De regulă, pacientul este acela care preia la început o parte a costurilor medicale,* iar compania de asigurări achită restul. Compania nu preia costurile pentru toate cazurile medicale şi este bine să vă informaţi asupra condiţiilor.

Plata tratamentului medical poate fi făcută şi în numerar. În cazul unor boli grave economiile pacientului se pot epuiza foarte repede. Unii medici sau unele spitale pretind plata în numerar, chiar şi în cazul în care pacientul este asigurat. La efectuarea plăţii pacientului i se va elibera o chitanţă («claim» sau «bill») care trebuie prezentată companiei de asigurări în vederea returnării banilor.

Deşi serviciile medicale şi stomatologice în S.U.A. sînt scumpe, există posibilităţi de a face faţă costurilor ridicate. Există medici şi personal calificat care vă pot ajuta în caz de urgenţă, chiar dacă, de exemplu, vi s-a îmbolnăvit copilul în timpul nopţii. Nu uitaţi în aceste situaţii să apelaţi la serviciul poliţiei sau să chemaţi numărul de telefon al serviciului de urgenţă local.

3. SISTEMUL DE GUVERNĂMÎNT ŞI SISTEMUL JURIDIC

Statele Unite ale Americii sînt o ţară a contrastelor. Din punct de vedere geografic, ea se întinde pe o suprafaţă imensă şi dispune de o diversitate culturală şi rasială extraordinară. De la început, Statele Unite au fost o ţară a diferitelor rase şi culturi. În ultimele decenii, frămîntările politice şi economice din multe părţi ale lumii au determinat pe tot mai mulţi oameni să caute refugiu în această ţară, ceea ce a sporit şi mai mult amestecul de rase şi culturi diferite. Cel care intenţionează să se stabilească în S.U.A. trebuie să ştie că va trăi şi va munci într-o societate multirasială şi multiculturală. Întinderea geografică şi varietatea culturală influenţează în mod direct structurile sociale, politice şi economice ale ţării.

Statele Unite ale Americii sînt alcătuite din 50 de state federale, cărora li se alătură Districtul Columbia, cunoscut sub numele de Washington, D.C. Distanţa de la o coastă la alta depăşeşte 3.000 de mile terestre (1 milă = 1,6 km), iar distanţa de la nord la sud este de circa 1.600 de mile. Pe această suprafaţă uriaşă veţi întîlni, prin urmare, orice fel de formă de relief sau de climă şi o varietate de oameni.

Viaţa în oraşele americane oferă un spectru larg de stiluri de viaţă şi medii culturale, dar tocmai din acest motiv se cere o strictă respectare a legilor şi un înalt grad de toleranţă în înţelegerea diferitelor rase şi grupări etnice.

a. Structura politică a Statelor Unite

Această secţiune încearcă să vă ofere o privire de ansamblu a structurii şi modului de funcţionare a guvernului Statelor Unite. Ar fi mult prea dificil să vă oferim aici o descriere mai amănunţită. După sosirea dumneavoastră în Statele Unite va trebui să vă familiarizaţi singuri cu sistemul politic american.

S.U.A. este o republică federală, întemeiată în 1789 şi area la bază o Constituţie scrisă, care reprezintă legea supremă a ţării. Constituţia împarte puterea politică la cele trei organe ale guvernului: - executiv, legislativ şi judiciar - şi fiecare dintre aceste organe este reprezentat la cele trei niveluri de guvernare: federal, al statului şi local.

La *nivel federal.* Preşedintele, împreună cu Cabinetul (de miniştri), constituie organul executiv; Congresul, compus din Senat şi Camera Reprezentanţilor, reprezintă organul legislativ; Curtea Supremă, împreună cu Curţile federale subordonate, constituie organul juridic. Guvernul federal stabileşte liniile politicii externe, ale apărării naţionale, politica fiscală, precum şi liniile generale ale politicii interne în domeniul agriculturii, economiei, muncii şi comerţului.

La *nivelul statelor federale,* Guvernatorul reprezintă puterea executivă, iar Adunarea legislativă şi Curtea Supremă a statului federal, împreună cu tribunalele subordonate, reprezintă celelalte două puteri. Printre problemele care intră în competenţa statului federal se numără legile privitoare la educaţie, legile privitoare la comercializarea băuturilor alcoolice şi legile fiscale ale statului respectiv.

La *nivel local,* Primarul (sau un organ executiv al comitatului) reprezintă de obicei, puterea executivă; Consiliul orăşenesc (sau al comitatului) este organul legislativ; Curtea oraşului (sau a comitatului) reprezintă puterea juridică. Printre problemele care intră în competenţa organelor locale se numără organizarea poliţiei şi a pompierilor, verificarea igienii publice, etc.

La toate cele trei niveluri ale guvernului, puterea este împărţită pentru a evita abuzurile. Această împărţire a puterii este adesea socotită ca un sistem de control şi echilibru. De exemplu, Preşedintele S.U.A. are dreptul de veto asupra legilor adoptate în Congres, iar Congresul are puterea de a anula veto-ul Preşedintelui, în caz că două treimi ale membrilor Congresului votează împotriva Preşedintelui.

b. Partidele politice şi alegerile

În Statele Unite ale Americii există o multitudine de partide politice, practic însă două partide tind să domine scena politică americană: partidul democrat şi partidul republican. Alegerile au loc la toate cele trei niveluri ale guvernului şi pentru toate posturile politice, cu excepţia membrilor Curţii Supreme şi ai Curţilor federale, care sînt numiţi de către Preşedinte. În anumite cazuri, numirile în post trebuie confirmate de către Senat.

c. Libertate şi lege

Ca refugiat stabilit în Statele Unite vă bucuraţi de o serie de drepturi fundamentale, ca orice cetăţean al Statelor Unite, cum ar fi egalitatea în faţa legii. Primele zece amendamente la Constituţia Statelor Unite, cunoscute sub numele de «Declaraţia drepturilor omului» («Bill of Rights») au intrat în vigoare în anul 1791. Printre libertăţile civice garantate de aceasta se numără:

- libertatea de exprimare
- libertatea presei
- libertatea religioasă
- dreptul de întrunire
- protecţia împotriva controlului şi confiscării abuzive a proprietăţii.

Legile adoptate la nivel federal, al statului sau la nivel local, sînt destinate protejării acestor drepturi fundamentale.

d. Sistemul legislativ al Statelor Unite

Legile adoptate în Statele Unite ale Americii au scopul *de a proteja drepturile individuale.* Orice persoană, indiferent de influenţa, averea, sau puterea deţinută, poate fi supusă unui proces şi pedepsită conform legii, în cazul comiterii unei infracţiuni. Este deosebit de important, aşadar, a cunoaşte foarte bine drepturile legale şi responsabilităţile individuale. Ignoranţa sau scuza necunoaşterii unei anumite legi *nu* vă scutesc de urmărirea penală în cazul în călcării legii.

1. *Legile federale.* Legile federale se aplică tuturor persoanelor care trăiesc în Statele Unite ale Americii. De exemplu, legile federale privind angajarea în cîmpul muncii interzic discriminarea la angajare sau concediere pe motive de rasă, sex, origine naţională sau convingere religioasă.

2. *Legile statelor federale.* Acestea se aplică doar în statul respectiv şi diferă de la un stat la altul. De exemplu, în unele state legea cere ca automobilele să fie inspectate o dată sau chiar de două ori pe an, pe cînd în altele numai la cumpărare sau vînzare. Legile privitoare la conducerea autovehicolelor diferă şi ele de la stat la stat. În unele state se poate obţine permisul de conducere la vîrsta de 16 ani, în altele de abia la 18 ani. Multe state permit consumul de băuturi alcoolice la vîrsta de 18 ani, altele numai la vîrsta de 21 de ani.

3. *Legile locale.* Legile locale se aplică numai într-un oraş sau comitat (county). De exemplu, legile de sistematizare stabilesc în ce parte a oraşului sau comitatului este permisă construcţia de clădiri de locuit şi în ce parte cea pentru scopuri economice sau comerciale.

e. Asistenţa legală

În Statele Unite, persoanele acuzate de comiterea unei crime sînt considerate nevinovate pînă la dovedirea vinovăţiei. Fiecare are dreptul la un avocat care să-l reprezinte în faţa tribunalului. În cazul în care acuzatul nu poate plăti un avocat particular, tribunalul trebuie să-i asigure un avocat din oficiu. În cazul în care nu se cunosc detalii de procedură juridică se poate lua contactul cu Societatea de ajutor legal (Legal Aid Society) din oraşul respectiv sau dintr-un oraş mare din apropriere.

f. Aplicarea legii şi siguranţa populaţiei

Aplicarea legii şi siguranţa populaţiei intră în responsabilitatea poliţiei. Aceasta acordă de asemenea ajutor şi în alte situaţii, cum ar fi indicarea direcţiei persoanelor care s-au rătăcit sau transportul bolnavilor la spital în caz de urgenţă.

În ciuda faptului că criminalitatea şi violenţa sînt fapte curente în Statele Unite, rata criminalităţii diferă de la o zonă geografică la alta. Indiferent unde locuiţi, trebuie să luaţi măsuri de precauţie elementare: să încuiaţi locuinţa şi maşina, să nu purtaţi niciodată asupra deumneavoastră sume mari de bani, să ştiţi ce cartiere trebuie evitate noaptea. Cînd aveţi nevoie de ajutor, nu ezitaţi să chemaţi poliţia. Numărul de telefon, în caz de urgentă, este în majoritatea oraşelor 911, iar convorbirea e gratuită, atît la telefoanele publice cît şi particulare.

În cazul în care nu cunoaşteţi numărul de telefon local al poliţiei, formaţi «0», iar operatorul de la centrala telefonică vă va da imediat legătura. Dacă nu vorbiţi englezeşte, este suficient să spuneţi «Help» («Ajutor!») sau «Emergency» («Caz de urgenţă!») şi să nu puneţi receptorul în furcă. Aceasta indică poliţiei locul unde vă aflaţi.

4. RELIGIA ÎN AMERICA

Religia a jucat întotdeauna un loc important în viaţa americană. Opt din cele treisprezece colonii iniţiale au fost întemeiate în parte de către cei care fugeau de persecuţia religioasă din Europa. Înainte de Revoluţia americană, fiecare colonie şi-a creat propriul sistem de legi, social şi religios. Urmînd modelul european, unele state au adoptat legi care favorizau una sau mai multe religii. Odată cu Revoluţia s-a ajuns la unificarea coloniilor într-o nouă naţiune şi la adoptarea Constituţiei federale. Primele zece amendamente la Constituţie, cunoscute sub numele de «Bill of Rights» şi adoptate în anul 1791, garantau americanilor libertatea religioasă şi au pus bazele separării bisericii de stat. Documentul preciza: «Congresul nu are dreptul de a adopta legi referitoare la o instituţie religioasă sau care să interzică libera exercitare a acesteia».

In anul 1947, Curtea Supremă, printr-o decizie de o importanţă crucială, în litigiul Evans contra Board of Education (Ministerul învăţămîntului), a dat o interpretare mai cuprinzătoare a sensului practic al Primului Amendament:

Clauza la Primul Amendament referitoare la instituţiile religioase afirmă în esenţă că: «Se interzice, atît statului, cît şi Guvernului federal, fondarea unei biserici. Se interzice adoptarea de legi care să sprijine o religie, care să sprijine toate religiile, sau care să favorizeze o religie faţă de altă religie. Se interzice forţarea sau influenţarea unei persoane de a adera la o religie sau de a rămîne în afara acesteia împotriva voinţei sale, de a profesa o credinţă sau de a o respinge. Nimeni nu poate fi pedepsit pe motivul că nutreşte sau profesează convingeri religioase, sau pentru că frecventează sau nu frecventează o biserică. Se interzice perceperea de taxe de orice mărime, fie ele mari sau mici, care să vină în sprijinul activităţii sau instituţiilor religioase, indiferent de denumirea lor şi indiferent de forma pe care lo adoptă în scopul răspîndirii şi practicării unei religii. Se interzice, atît statului, cît şi Guvernului federal, amestecul, în mod deschis sau în secret, în problemele unor organizaţii sau grupuri religioase, precum şi situaţio reciprocă. În cuvintele lui Jefferson, clauza împotriva amestecului statului în problemele bisericii avea intenţia de a ridica «Un zid de separare între biserică şi stat».

Aceasta nu înseamnă însă că guvernul şi biserica se află pe poziţii antagoniste. Deşi biserica şi statul au sfere de responsabilitate diferite, ele cooperează în activităţi de interes comun, spre binele societăţii.

a. Rolul religiei în viaţa americană

În zilele de astăzi, religia are o importanţă crucială pentru americani; majoritatea lor aparţin unei confesiuni. O statistică din anul 1980 asupra apartenenţei religioase prezintă următoarea situaţie:

Protestanţi:	55%
(baptişti - 26%, metodişti - 9%, luterani - 6%, prezbiterieni - 5%, episcopali - 3%, alţii - 6%)	
Romano-catolici:	30%
Credinţă mozaică:	3%
Alte confesiuni:	5%
Atei şi care nu aparţin nici unei confesiuni:	7%

Cea mai mare parte a populaţiei americane aparţine celor două mari religii creştine: protestantă şi catolică.

Religia mozaică se situează pe locul al treilea ca răspîndire în Statele Unite. Prin cele 6 milioane de membri ai săi, comunitatea evreiască este cea mai numeroasă din lume. Celor 3 ramuri ale acesteia, - conservatoare-42%, ortodoxă-28% şi reformată-30% - le stau la dispoziţie 4.000 de sinagogi-pe întreg teritoriul S.U.A.

Un număr redus de musulmani au început să migreze spre America la jumătatea secolului XIX-lea. Marea majoritate însă au migrat în ultimii ani, aşa încît astăzi numărul lor se ridică la 400.000.

Pînă de curînd, japonezii din California şi Insulele Havai constituiau principalele comunităţi budiste din Statele Unite. Prin afluxul mare de refugiaţi din Asia de sud-est, în ultimul deceniu, aceste comunităţi au crescut ca număr şi s-au răspîndit pe întreg teritoriul Statelor Unite. De asemenea, în multe regiuni din S.U.A. există comunităţi hinduse alcătuite din imigranţi din India. Temple Bahai au fost ridicate în aproape toate oraşele mari de pe teritoriul Statelor Unite.

b. Rolul de sponsor al bisericii

Există un domeniu în care guvernul colaborează de multă vreme cu biserica: în procesul de stabilire a refugiaţilor în S.U.A. Guvernul Statelor Unite autorizează intrarea refugiaţilor în S.U.A., dar lasă pe seama agenţiilor voluntare ajutorarea refugiaţilor, subvenţionînd parţial efortul acestor agenţii. Multe agenţii voluntare de ajutorare a refugiaţilor sînt afiliate bisericii şi îşi bazează activităţile pe convingeri religioase, cum ar fi datoria de a-i ajuta pe noii veniţi să se stabilească şi să se integreze în noua societate. Datorită acestei colaborări dintre guvern şi agenţiile voluntare, milioane de refugiaţi s-au stabilit în Statele Unite şi au avut dat şansa de a începe o viaţă nouă.

Indiferent de afilierea religioasă a agenţiei care vă girează, de biserica, sinagoga sau persoana care vă dă ajutor, trebuie să vă simţiţi liber de a practica propria religie. Cei care vă asistă în procesul restabilirii vă vor ajuta cu plăcere să luaţi contact cu persoane de aceeaşi confesiune.

B. CONCLUZIE

Capitolul de faţă s-a ocupat de probleme complexe referitoare la serviciile, protecţia şi responsabilităţile refugiaţilor în Statele Unite. În faţa legii, refugiaţii se bucură de aceleaşi libertăţi şi protecţii ca orice cetăţean

american, cu excepţia dreptului de vot şi cu obligaţia de a respecta unele reglementări specifice statutului de refugiat, cum ar fi călătoriile în afara S.U.A. şi intrarea în forţele armate ale S.U.A. Pe de altă parte, se aşteaptă ca refugiaţii să preia cît mai curînd posibil responsabilitatea asigurării propriei lor existenţe, în primul rînd prin muncă şi educaţie.

Sistemul politic al Statelor Unite este complicat şi există chiarfoarte mulţi americani care nu îl înţeleg în întregime. Refugiaţii care se vor familiariza mai bine cu acest sistem, - mai ales cei care doresc cetăţenia americană-, vor înţelege mai profund modul în care îi afecteaza legile şi politica americaň.

CAPITOLUL VI

SFATURI PRACTICE

A. AFLAREA DIRECŢIEI SAU CEREREA DE AJUTOR

Dacă v-aţi rătăcit sau doriţi să aflaţi în ce direcţie va trebui să vă îndreptaţi, nu ezitaţi să cereţi ajutor trecătorilor de pe stradă, la staţiile de benzină sau în magazine. În caz de urgenţă, opriţi o maşină a poliţiei sau rugaţi pe cineva să telefoneze poliţiei.

B. DOCUMENTELE DE IDENTITATE

Trebuie să aveţi în permanenţă la dumneavoastră o copie a Formularului I-94, precum şi numele, adresa şi numărul de telefon al agenţiei voluntare care vă asistă, iar dacă nu vorbiţi limba engleză, adresa proprie sau adresa persoanei pe care intenţionaţi să o vizitaţi.

C. AUTOMOBILUL PROPRIETATE PERSONALĂ

La sosirea în Statele Unite veţi observa foarte curînd că automobilul este cel mai popular mijloc de transport. Cumpărarea unui automobil proprietate personală presupune un efort financiar mai important, la care este *esenţial* să adăugaţi taxele de asigurare. Este interzis să conduceţi fără permis de conducere şi fără asigurare.

D. INFORMAŢIILE TELEFONICE

În cazul în care aveţi nevoie de un număr de telefon, numărul informaţiilor telefonice locale este 411. Pentru informaţii în afara localităţii dumneavoastră, formaţi numărul 1- (prefixul localităţii respective)- 555-1212. Înainte de a avea propriul telefon, va trebui să vă familiarizaţi cu telefoanele publice din apropiere şi să aveţi întotdeauna la îndemînă numerele de telefon pentru cazuri de urgenţă.

E. ALCOOLUL

Deşi consumarea de băuturi alcoolice este obişnuită în Statele Unite, există foarte multe legi care reglează comercializarea şi consumul lor. Legile variază de la o localitate la alta, fiind uneori chiar foarte stricte. Pe tot teritoriul Statelor Unite a conduce sub influenţa băuturilor alcoolice constituie un delict major, pedepsit cu închisoare, amenzi şi/sau retragerea permisului de conducere. Limita de vîrstă sub care consumul şi vînzarea de băuturi alcoolice sînt interzise variază între 18, 20, şi 21 de ani, de la o localitate la alta. Nu este un act de impoliteţe să refuzaţi băuturi alcoolice.

F. POLITEŢEA

Americanii tind să fie foarte neceremonioşi. În situaţii obişnuite ei se adresează cu numele mic (prenumele). În situaţii oficiale, se folosesc cel mai adesea numele de familie, mai ales în cazul în care s-au efectuat prezentările de rigoare. Foarte mulţi superiori sau colegi de muncă preferă să fie chemaţi pe numele mic. Titlurile, cum ar fi «doctor», sînt rezervate, în general, pentru ocazii oficiale. Zîmbetul este foarte important şi este uzual atît în relaţiile cu prietenii, cît şi cu persoanele necunoscute.

G. SFERA PRIVATĂ

Americanii pun preţ deosebit pe respectarea sferei private, cu toată lipsa de formalism a stilului lor de viaţă. Este neobişnuit să faci o vizită fără a fi telefonat în prealabil sau fără a fi fost invitat.

Chestiunile de ordin financiar sînt considerate ca aparţinînd sferei private. Se consideră nepoliticos să întrebi pe cineva cît cîştigă sau cît a plătit pentru cumpărarea unei case, a unui automobil, etc.

H. PUNCTUALITATEA

Timpul este foarte preţios în Statele Unite. Americanii încearcă să fie cît mai punctuali şi aşteaptă şi de la ceilalţi acelaşi lucru. A fixa şi a respecta o întîlnire este la fel de necesar în viaţa particulară, cît şi în cea publică. În cazul în care nu aţi stabilit dinainte o întîlnire, este posibil ca mergînd la un birou să nu fiţi primit, iar dacă se întîmplă să întîrziaţi mai mult de 15 minute trebuie neapărat să telefonaţi şi să explicaţi motivul întîrzierii.

I. FUMATUL

Foarte mulţi americani sînt nefumători şi aşteaptă de la ceilalţi să renunţe la fumat în vizită sau la locul de muncă. Există, de asemenea, restaurante sau locuri publice, cum ar fi mijloacele de transport în comun, în care fumatul este interzis sau restrîns la compartimente speciale.

J. IGIENA CORPORALĂ

Majoritatea americanilor fac zilnic baie sau duş, îşi curăţă dinţii de cel puţin două ori pe zi, îşi spală părul cu şampon şi îmbrăcămintea foarte des. Comerţul oferă a varietate impresionantă de deodoranţi, apă de gură şi pastă de dinţi, şampon, detergenţi, *special* destinate acestor operaţii.

K. BACŞIŞUL

Este uzual să se dea unui chelner în restaurant sau unui şofer de taxi un bacşiş de 15% din nota de plată. Informaţii referitoare la aceste situaţii veţi putea primi de la sponsorul dumneavoastră. *Nu* se obişnuieşte să se dea bani sau bacşiş unui poliţist sau unei personae oficiale, în semn de mulţumire pentru acordarea unor servicii.

L. SISTEMUL NUMERIC

Cifra «unu» se scrie în S.U.A. ca o linie verticală: «1», nu « 1 ».

Cifra «şapte» nu are, de obicei, bara transversală: «7», nu « 7 ».

Sutele se separă prin virgulă, nu prin punct: 5,600, nu 5.600.

Fracţiile decimale se despart prin punct şi nu prin virgulă: 9.85, nu 9,85.

M. SISTEMUL MONETAR

Unitatea de bază este dolarul. Un penny (un cent) este cea mai mică unitate monetară. 100 cenţi reprezintă un dolar. Iată cîteva dintre cele mai uzuale unităţi monetare în S.U.A.:

1. Monede

Penny (1 cent)-- 1c sau $.01
Nickel (5 cents)-- 5c sau $.05
Dime (10 cents)-- 10c sau $.10
Quarter (25 cents)-- 25c sau $.25
Half-dollar (50 cents)-- 50c sau $.50
One dollar (100 cents)-- $1.00

2. Bancnote

One dollar	($1.00)
Two dollars	($2.00)
Five dollars	($5.00)
Ten dollars	($10.00)
Twenty dollars	($20.00)
Fifty dollars	($50.00)
One hundred dollars	($100.00)

În combinaţie, pentru 2 dolari şi 30 cenţi se scrie $2.30.

N. MĂSURI ŞI GREUTĂŢI

1. Măsuri lineare

1 mile = 1,790 yards = 5,280 feet = 1.609 kilometers
1 yard = 3 feet = 91.44 centimeters
1 foot = 12 inches = 30.48 centimeters
1 inch = 2.54 centimeters

2. Unităţi de măsură a suprafeţei

1 square mile = 640 (American) acres = 258.999 hectares
1 acre = 43.6 square feet = 4.8 square yards = 0.405 hectares
1 square yard = 9 square feet = 0.836 square meters

1 square foot = 144 square inches = 929 square centimeters
1 square inch = 6.45 square centimeters

3. Unităţi de măsură a greutăţii

1 ton = 1.016 metric tons
1 pound = 16 ounces = 453.592 grams
1 ounce = 28.350 grams

4. Unităţi de măsură a lichidelor

1 gallon = 4 quarts = 8 pints = 3.785 liters
1 quart = 2 pints = 0.946 liters
1 cup = 0.285 liters

CAPITOLUL VII

SĂRBĂTORILE OFICIALE ŞI RELIGIOASE ÎN STATELE UNITE

NEW YEAR'S DAY, JANUARY 1 (Ziua Anului Nou, 1 ianuarie). Sărbătoare legală în toate statele.

MARTIN LUTHER KING'S BIRTHDAY, JANUARY 15 (Ziua de naştere a lui Martin Luther King, 15 ianuarie). Această zi comemorează ziua de naştere a renumitului conducător şi apărător al drepturilor civice; sărbătoare naţională în toate statele.

LINCOLN'S BIRTHDAY, FEBRUARY 12 (Ziua de naştere a preşedintelui Lincoln, 12 februarie). Sărbătoare legală în multe state.

VALENTINE'S DAY, FEBRUARY 14 (Ziua Sf. Valentin, 14 februarie). În această zi se împart bomboane, flori şi alte daruri, ca semn de afecţiune.

WASHINGTON'S BIRTHDAY (Ziua de naştere a preşedintelui Washington). A treia luni din luna februarie, în onoarea fondatorului şi a primului preşedinte al Statelor Unite ale Americii. Sărbătoare legală în aproape toate statele.

ASH WEDNESDAY (Miercurea cenuşei). Prima zi de post (catolic), în general în februarie sau martie.

ST. PATRICK'S DAY, MARCH 17 (Zuia Sf. Patrick, 17 martie). Comemorarea morţii sfîntului patron al Irlandei.

APRIL FOOL'S DAY, APRIL 1 (Zuia păcălelilor, 1 aprilie). Se sărbătoreşte la fel ca în Europa.

PALM SUNDAY (Floriile). Duminica dinaintea Paştilor.

GOOD FRIDAY (Vinerea Mare). Vinerea dinainte de Paşte.

EASTER SUNDAY (Duminica Paştelui). Ziua în care creştinii din toată lumea sărbătoresc învierea lui Cristos.

PASSOVER, APRIL 5-13.* O sărbătoare evreiască, cunoscută sub numele de Sărbătoarea libertăţii. Comemorează exodul poporului evreu din Egipt şi eliberarea din sclavie.

MOTHER'S DAY (Ziua Mamei). A doua duminică din luna mai.

SHAVUOT, MAY 26-27.* Sărbătoare evreiască. Se sărbătoreşte ziua în care au fost date cele 10 Porunci şi legea mozaică (Tora).

MEMORIAL DAY (Ziua Eroilor). Ultima zi din luna mai, în care se onorează memoria celor căzuţi în toate războaiele. Această zi a fost sărbătorită pentru prima oară în timpul Războiului civil.

FLAG DAY, JUNE 14 (Ziua Steagului, 14 iunie). Sărbătoare oficială ţinută în mai multe state. Se comemorează adoptarea steagului - Stars and Stripes - (Stele şi linii) de către Congresul continental în anul 1777.

FATHER'S DAY (Ziua Tatălui). Se sărbătoreşte a treia duminică din luna iunie.

INDEPENDENCE DAY, JULY 4 (Ziua Independenţei, 4 iulie). Sărbătoare legală în toate statele. La 4 iulie 1776 a fost adoptată Declaraţia de Independenţă.

LABOR DAY (Ziua Muncii). Prima luni din septembrie. Această zi onorează muncitorii americani şi marchează, în acelaşi timp, sfîrşitul vacanţei de vară. Sărbătoare legală în toate statele.

ROSH HASHANA, SEPTEMBER 16-17.* Anul Nou evreiesc.

YOM KIPPUR, SEPTEMBER 24-25.* Sărbătoare evreiască, celebrată ca zi a ispăşirii păcatelor, prin rugăciuni şi post.

SUCCOTH, SEPTEMBER 30 - OCTOBER 7.* Sărbătoare evreiască. Ziua recoltei şi a tabernaclului. A opta zi a acestei sărbători este cunoscută sub numele de Shemini Atsereth.

---

*Toate sărbătorile evreieşti încep la apusul soarelui din ziua precedentă celebrării şi sfîrşesc la apusul soarelui din ultima zi a sărbătorii. Datele acestor sărbători se schimbă în fiecare an, căci ele trebuie să corespundă calendarului evreiesc, care diferă de cel uzual în Statele Unite.

SIMCHAT TORAH, OCTOBER 6.* Sărbătoare evreiască, care celebrează legea mozaică (Tora).

COLUMBUS DAY (Ziua lui Cristofor Columb). A doua luni din octombrie, cînd se comemorează descoperirea Americii de către Columb, în anul 1492. Sărbătoare legală în multe state.

HALLOWEEN, OCTOBER 31. Zi în care copiii şi mulţi adulţi se maschează şi colindă de la uşă la uşă şi primesc dulciuri. În caz contrar, colindătorii ironizează (şi pot chiar necăji) pe cei zgîrciţi.

VETERAN'S DAY, NOVEMBER 11 (Ziua Veteranilor, 11 noiembrie). Sărbătoare în onoarea veteranilor forţelor armate ale Statelor Unite ale Americii. Sărbătoare legală în aproape toate statele.

THANKSGIVING DAY (Ziua mulţumirii lui Dumnezeu). În mod general, a patra joi din noiembrie. Este o mare sărbătoare ce exprimă recunoştinta americanilor faţă de Dumnezeu pentru bogăţiile pămîntului. Se pregăteşte o masă tradiţională, cu mîncăruri de curcan, cartofi dulci, porumb şi plăcintă de dovleac, la care este invitată toată familia. Tradiţia spune că această zi a fost sărbătorită pentru prima oară de primii colonişti. Sărbătoare legală în toate statele.

CHRISTMAS DAY, DECEMBER 25 (Crăciunul, 25 decembrie). Crăciunul este atît o sărbătoare legală, cît şi religioasă, prin care creştinii celebrează naşterea lui Cristos. Se sărbătoreşte în toate statele.

CAPITOLUL VIII

AGENŢIILE VOLUNTARE AMERICANE

Sperăm ca acest ghid să corespondă unei serii de probleme care vă preocupă. Vă dorim o viaţă lungă şi fericită ca cetăţeni ai Statelor Unite!

Bun venit şi mult noroc!

AMERICAN COUNCIL FOR NATIONALITIES SERVICE - ACNS

AMERICAN FUND FOR CZECHOSLOVAK REFUGEES - AFCR

BUDDHIST COUNCIL FOR REFUGEE RESCUE AND RESETTLEMENT

CHURCH WORLD SERVICE - CWS

HEBREW IMMIGRANT AID SOCIETY - HIAS

IDAHO INTERNATIONAL INSTITUTE

INTERNATIONAL RESCUE COMMITTEE - IRC

IOWA REFUGEE SERVICE CENTER

LUTHERAN IMMIGRATION AND REFUGEE SERVICES - LIRS

MIGRATION AND REFUGEE SERVICES - UNITED STATES CATHOLIC CONFERENCE - USCC

POLISH-AMERICAN IMMIGRATION AND RELIEF COMMITTEE - PAIRC

PRESIDING BISHOP'S FUND FOR WORLD RELIEF - PBF

TOLSTOY FOUNDATION - TF

UNITED STATES CATHOLIC CONFERENCE - USCC

WORLD RELIEF OF THE NATIONAL ASSOCIATION OF EVANGELICALS - WR